БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 288 (19.664). • 1986 йил 21 декабрь, якшанба • Баҳоси 3 тийин.

Мактаб ислоҳоти: сифат ва самарадорлик

Замонавий ишлаб чиқариш ҳар бир ишчи, инженер, мутахассисдан билимдон ва интизомли, ташаббускор ва омилкор бўлишни талаб қилади. Зотан у жадал суръатда янгиланиб бораётган моддий-техника воситаларини қўлланиш учун ҳам профессионал, ҳам психологик жиҳатдан тайёр бўлиши лозим. Шунга мувофиқ мамлакатимиздаги умумий таълим ва ҳунар мактаблари, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари кадрларга таълим бериш системасини жиддий равишда қайта қуришга киришдилар.

КПСС Марказий Комитетининг 1984 йил апрель Пленуми ва ўн биринчи чақириқ СССР Олий Советининг биринчи сессияси томонидан маъқулланган мактаб ислоҳотининг асосий йўналишларида яқин ва анча олис истиқболда қилинадиган ишлар, чуқур асосланган вазифалар ҳамда туб проблемалар таърифлаб, уларни амалга оширишнинг йўл-йўриқ ва усуллари кўрсатиб берилган. Уни ҳаётга татбиқ этиш юзасидан ўтган икки ярим йил ичида, жумладан, республикамизда қатор ишлар амалга оширилди, мавжуд ўқув-моддий базасини мустаҳкамлаш чоралари кўрилмоқда.

Халқ маорифини юксалтириш юзасидан белгиланаётган режалар янада салмоқли. Республикамизнинг келаси йилги давлат бюджетида, масалан, социал тадбирларга қилинадиган харажатларининг 57 процентдан ортиғи маориф жабҳасига сарфланади. Мактаб ислоҳотини ўтказишнинг ўзига қўшимча равишда 134,5 миллион сўм ажратилмоқда.

Аммо ислоҳот режаларини амалга оширишдаги иш бугунги талаблар даражасидан орқада қолмоқда. Маориф иншоотлари ўз муддатида қуриб битказилмаяпти. Бажарилган иш сифати жуда паст. Тошкент шаҳрининг ўзида ҳар учта мактабдан иккитаси икки сменада ишламоқда. Бу ҳол ислоҳот талабларини амалга оширишга, пировард натижада эса, таълим-тарбия жараёнига ҳам таъсир этмаслиги мумкин эмас.

Ўн биринчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг тўртинчи сессияси халқ маорифини такомиллаштиришнинг илмий асосланган, узоқ муддатли программаси—ислоҳотнинг асосий йўналишлари тақозоси билан амалдаги Қонун актларига бир қанча муҳим ўзгартишлар ва қўшимчалар киритди. Умумий ўрта таълимни ҳамда аста-секин умумий профессионал таълимга ўтишни таъминлаш соҳасидаги вазифаларини, ўзларига бўйсунувчи ўқув-тарбия муассасаларига раҳбарлик қилиш, кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйишда уларга ёрдам бериш ишларини амалга оширишда халқ депутатлари Советларининг роли ва масъулияти анча оширилади. Айни чоғда уларга мактабдан ташқари тарбияга раҳбарлик қилиш ҳам юклатилади.

Базавий корхоналар мактаб ислоҳотини амалга оширишда муҳим роль ўйнаётир. Корхоналар, хўжаликлар билан баҳамжиҳат иш олиб борилаётган, маҳаллий партия ва совет органлари бу ишга бошчилик қилаётган жойларда ўқувчилар чинакам ишлаб чиқариш меҳнатига жалб этилмоқда. Тошкент шаҳридаги 210-ўрта мактаб билан «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бу борадаги тажрибаси ибратлидир. «СоюзЭВМкомплекс» Ўрта Осиё бошқармаси, В. П. Чкалов номидаги авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси билан мактаблар ўртасида самарали ҳамкорлик ўрнатилган. Республика пойтахти, Ангрен ва Олмалиқ шаҳарларидаги айрим мактаблерда ҳам бирмунча ижобий тажриба тўпланди. Уларда дурустгина ишлаб чиқариш базаси барпо этилган ҳамда ўқувчилар керакли маҳсулотларни тайёрлаётганликларини кўриш мумкин.

Аммо, республикамизда умуман олганда бу иш савияси қаноатланарли эмас. Ёшларнинг таълим-тарбиясини, меҳнат таълимини қайта қуриш масалаларини ҳал этишда суръат паст. Ўқувчи ёшларнинг ижтимоий-фойдали меҳнатини ташкил этиш, ислоҳот талабларини амалга ошириш юзасидан «Союзузбекгазпром» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмаси бўлинмалари, Наманган бадиий буюмлар фабрикаси, Мўйноқ балиқ саноати ишлаб чиқариш бирлашмаси, Хатирчи районидаги Калинин номли колхоз, Ильич районидаги Волков номли совхоз ва бошқалар тузукроқ иш қилмадилар. Беш минг олти юздан ортиқ базавий корхонадан фақат 1072 тасида ўқувчилар учун иш жойлари барпо этилганлигини нормал ҳол деб бўладими!! Мактаб ислоҳотини амалга ошириш, қолаверса ўзлари учун муносиб ўринбосарлар тайёрлаш ишига бу хилдаги муносабат учун мутасаддилардан қатъий жавоб талаб этиладиган фурсат келди.

Халқ маорифи органлари ва касаба союзлари базавий корхоналарни белгилашдаги расмиятчилик ҳолларига чек қўйишда активлик кўрсатишлари лозим. Давлат планларини муттасил бажармай келаётган, камқувват колхоз, совхоз ва корхоналарнинг мактабларни оталиққа олиш, ўқувчиларнинг ижтимоий-фойдали меҳнатини ташкил этиш учун тузукроқ шароит яратишга қурби етмаслигини унутмаслик керак. Олий Совет сессияси тасдиқлаган ҳужжатларда синфдан ташқари ишларни ўтказишда, оилани мустаҳкамлаш ва бола тарбиясини яхшилашга кўмак берувчи шароитлар яратишда меҳнат коллективларининг ролини белгиловчи нормалар акс этди.

Халқ маорифи тўғрисидаги Қонуннинг янги таҳририда педагог кадрларга тааллуқли бир қанча ўзгартишлар бор. Ўқитувчининг обрў-эътибори оширилади ва айни вақтда унинг ёш авлодни ўқитиш ҳамда тарбиялашдаги масъулияти кучайтирилади. Маориф ходимларининг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш, уларни рағбатлантириш тадбирлари ҳам ана шу ҳужжатларда белгилаб берилди.

Мактаб ислоҳотини амалга оширишда ўқитувчи бош фигура бўлиб, у билимлар хазинасини келажак авлодларга элтади. Улар ҳақидаги ғамхўрлик истиқбол эгалари ҳақидаги ғамхўрликдир. Ўқитувчилар малакасини ошириш ва уларни аттестация қилиш ҳам бугунги кун талаблари даражасида бўлиши керак. Афсуски, айрим қишлоқ районларида ўқитувчиларнинг малакасини ошириш тўғрисида етарли ғамхўрлик қилинмаяпти.

Кадрлар қўнимсизлиги ҳам республика мактабларида ислоҳотни амалга оширишга тўғаноқ бўлмоқда. Бунга энг аввало уларнинг уй-жой шароити яхши эмаслиги сабаб бўлмоқда. 3,5 мингдан ортиқ муаллимнинг хусусий уйларда ижарада туриши, қишлоқ мактабларида ўқитувчиларга коммунал хизмат кўрсатишдаги имтиёзлардан фойдаланишга имкон берилмаётганлиги таълим-тарбия савиясига таъсир этмоқда.

Мактаб ўқувчиларига меҳнат тарбияси ва таълими бериш, уларнинг меҳнатини тартибга солиш, талабаларнинг соғлигини сақлашга эътиборни кескин ошириш керак.

Ёшлар таълим-тарбиясини партия XXVII съезди талаблари даражасида йўлга қўйиш халқ маорифидаги қайта қуришнинг бош вазифасидир. Зеро, бугунги кунда мактаб партасида таълим олаётган ўғил-қизлар эртага халқ хўжалигининг етакчи тармоқларида асосий позицияларни эгаллайдилар. Шу боис умумий таълим ва ҳунар мактаби ислоҳоти умумхалқ иши бўлиб қолди. Унинг муваффақиятли амалга оширилиши эса халқимизнинг билим ва маданий савиясини янада кўтариш ва такомиллаштириш гаровидир.

М. С. СОЛОМЕНЦЕВНИНГ ОЛМАОТАДА БЎЛИШИ

Олмаота, 19 декабрь. (ТАСС). КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги партия контроли комитетининг раиси М. С. Соломенцев 18 декабрдан буён Олмаотада турибди. Бугун у шаҳар партия-хўжалик активларининг йиғилишида қатнашди ва нутқ сўзлади.

Куннинг иккинчи ярмида М. С. Соломенцев ва Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Г. В. Колбин бу ердаги оғир машинасозлик заводи ва ип газлама комбинатини бориб кўрдилар. Улар корхоналарнинг ишлаб чиқариш фаолияти билан танишдилар, ишчилар, инженер-техник ходимлар билан учрашдилар. Бўлиб ўтган самимий дўстона суҳбатлар чоғида ишлаб чиқаришни янада ривожлантириш, меҳнаткашларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш масалалари батафсил муҳокама қилинди.

ЭРТАГА—ЭНЕРГЕТИКЛАР КУНИ

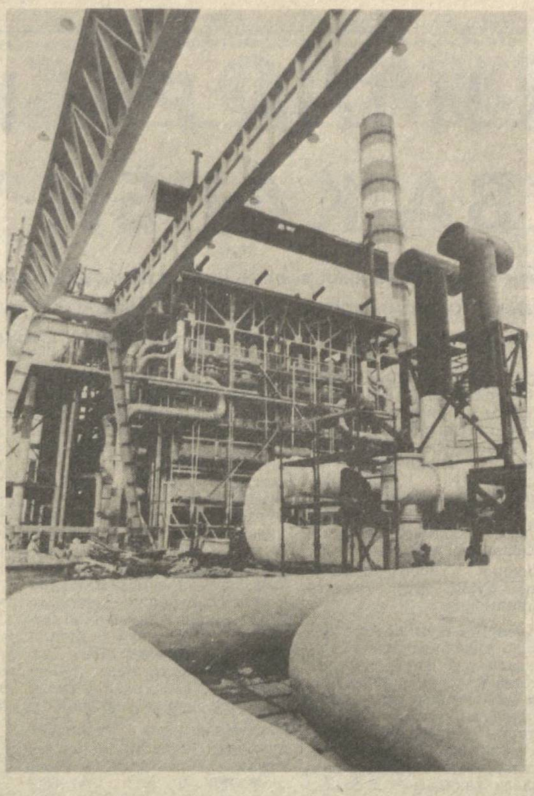

Тошкент ГРЭСида турбогенераторлардан бирининг реконструкцияси тугалланди. Бу станцияни иссиқлик ишлаб чиқариш режимига ўтказишга қаратилган дастлабки қадамдир. Эндиликда станция истеъмолчиларга электр энергиясигина эмас, иссиқлик ҳам етказиб берадиган бўлади. Суратларда: 1. Энергетика блоки тажрибали машинистларидан Абдусаттор Ваҳобов (чапда) ва қозон турбиналари цехининг катта машинисти, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Йўлдош Муслимов. Улар Энергетиклар байрамини меҳнатда юқори натижалар билан кутиб олдилар. 2. Реконструкциядан чиқарилган турбогенератор блокининг умумий кўриниши.

С. ВЕЛИЧКИН фотолари (ЎзТАГ).

ДЕҲҚОН БЎЛСАНГ, ШУДГОР ҚИЛ!

Республика областларида шудгорлашнинг бориши тўғрисида шу йил 20 декабрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Топшириққа нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда шудгорланган майдон; учинчи устун — мавсум бошидан буён.

ҚАШҚАДАРЁ	1,5	101,5
НАМАНГАН	—	100,2
ТОШКЕНТ	—	100,0
Жиззах	0,4	99,7
Фарғона	0,05	98,15
Навоий	0,1	98,6
Сирдарё	0,6	98,2
Бухоро	1,5	97,5
Самарқанд	0,3	96,4
Андижон	1,5	79,7
ҚҚАССР	0,1	72,4
Сурхондарё	2,2	71,7
Хоразм	0,1	70,9
Республика бўйича:	0,7	92,8

ЖАДАЛЛАШТИРИШ ЎЗИМИЗГА БОҒЛИҚ

Партия жадаллаштириш йўлини кўрсатиб берди. Биз бу йўлнинг ниҳоятда ҳаётбахш эканлигини кўриб турибмиз. Ишлаб чиқаришнинг барча участкаларида жадаллаштиришга эришиш учун ҳамма чораларни кўряпмиз. Бир сўз билан айтганда, иқтисодий тараққиётнинг барча участкаларидаги юксалиш ва жадаллаштириш ўзимизга боғлиқ.

Коллективимизга Наманган областининг янгидан ўзлаштирилаётган адирликларини электрлаштириш ишлари топширилган. Кейинги 10—15 йил мобайнида адир ерларни ўзлаштириб, янги пахтачилик, боғдорчилик ва узумчилик совхозлари, чорвачилик комплекслари, саноат ва қишлоқ хўжалиги объектлари барпо қилинди. Бу жойларда агросаноат комплекси самарадорлигини ошириш билан боғлиқ кўпгина резервлар бор.

Биз ўзимизни энергетиклар деб билсак ҳам, аслида қишлоқ хўжалиги ҳамда экономиканинг бошқа соҳаларини ривожлантиришга кўпроқ ҳисса қўшишимиз зарурлигини биламиз. Агросаноат комплекси самарадорлигини оширишда сув келтириш, насос станцияларининг бир меъёрда ҳаракатланиши муҳим роль ўйнайди. Электр тармоқларидан қувват олиб ишловчи қишлоқ хўжалиги механизмларининг бир меъёрда ҳаракатланиши кўп жиҳатдан бизга боғлиқ. Адирликларда электр тармоқлари барпо этишни тезлаштириш учун бутун куч ва имкониятларимизни ишга солмоқдамиз.

Партия XXVII съезди кўрсатмаларини амалга ошира бориб, ишни КПСС Марказий Комитетининг Совет Иттифоқи меҳнаткашларига Мурожаатномаси асосида ташкил этиш яхши самаралар бермоқда. Бригадамиз электр монтажчилари йилни муваффақиятли якунламоқдалар. Механизатор Абдували Худойбердиев, Иброҳим Раҳимов, электр монтажчилардан Комил Тожибоев, Ғаффор Бобоматов ва Абдураззоқ Йўлдошевлар ўз ишларининг усталари бўлиб қолишди. Улар энг қийин участкаларда 35—110 киловатт кучланишли электр ўтказиш тармоқларини қуришда мардларча меҳнат қиляптилар. 0,4—6—10 киловатт кучланишли электр ўтказиш тармоқлари қуриш технологиясини пухта ўзлаштириб олдилар. Бригадамиз аъзолари ўн иккинчи беш йилликнинг биринчи йилида электр тармоқлари қуришнинг қатор участкаларида юксак натижаларга эришдилар.

Бригада хўжалик ҳисоби усули асосида ишлаяпти. Бригада пудрати ҳар бир кишидан ўз ишида омилкор бўлишни тақозо этади. Ҳар бир энергетик монтажчилик, пайвандчилик ва бошқа муҳим касбларни ҳам пухта ўзлаштириб олди. Бу эса ҳар қандай вазиятда ҳам ишни тўхтатмасдан олиб бориш, бир-бирига ёрдам кўрсатиш ва шу тариқа меҳнат унумдорлигини муттасил оширишга имкон бермоқда. Шуниси диққатга сазоворки, йилимизнинг ўтган даврида бригадада ускуналарнинг ва ишчиларнинг бекор туришига сира йўл қўйилмади. Прогул қилиш ҳоллари бўлгани йўқ. Бригада бир меъёрда ишлаб, юқори кўрсаткичларга эришди.

Энергетиклар байрами арафасида бу йилги ишларимизни сарҳисоб қилиб чиқдик. Уйчи районидаги Охунбобоев номли колхозда 720 ўринли, Тельман номли колхозда 360 ўринли мактаблар, бошқа хўжаликларда маиший хизмат кўрсатиш уйи, пионерлар лагери, чорвачилик фермалари, дала шийпонлари, халқ хўжалиги объектлари электрлаштирилди. Агар шу ишларни кўрсаткичлар тили билан айтадиган бўлсак, бу йил биз планни муддатидан илгари 138 процент қилиб бажардик. Йил охиригача планга қўшимча 30 минг сўмлик электрлаштириш ишлари адо этилади.

Улуғ Октябрнинг шонли 70 йиллигини муносиб кутиб олишга шайланмоқдамиз. Ўз имкониятларимизни ҳисобкитоб қилиб 1987 йил 7 ноябрга қадар беш йилликнинг икки ярим йили миқдоридаги ишни бажаришга келишиб олдик. Бригадамиз барча аъзолари аҳдларига яраша кун сайин баракали меҳнат қилаётирлар. Касб байрамимизни ҳам муносиб кутиб олдик.

Ҳа, ҳамма чораларни кўриб жадаллаштириш йўлидан бораверамиз. Бу — бизнинг мамлакат экономикасини ривожлантиришга қўшадиган камтарона ҳиссамиз бўлади.

О. ҚЎЧҚОРОВ,
1-«Узэлектрострой» трестининг Наманган областидаги 11-механизациялашган колоннаси электр монтажчилар бригадири.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПАЛАТАЛАРИНИНГ ДОИМИЙ КОМИССИЯЛАРИДА

БОЛАЛАР ТЎҒРИСИДА ҒАМХЎРЛИК

Болалигидан инвалид бўлиб қолган кишиларга Совет давлатининг катта эътиборида жамиятимизнинг инсонпарварлиги, унинг ёш авлод тўғрисидаги ҳамиша ғамхўрлиги намоён бўлмоқда. Болалигидан инвалид бўлиб қолган кишилар алоҳида самимият ва меҳрибонликни талаб этади. Шу боисдан ҳам бу соҳада кенг кўламдаги социал ва соғломлаштириш тадбирлари комплексини амалга оширишда сусткашлик ва ҳардамхаёлликка тоқат қилиб бўлмайди. СССР Олий Совети Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг хотин-қизлар меҳнати ва турмуши, оналик ва болаликни муҳофаза этиш доимий комиссияларининг 19 декабрь куни бўлган қўшма мажлисида бу фикр таъкидланди.

Мажлис қатнашчиларининг кўриб чиқмоғи учун Кемерово областида ақлий ва жисмоний ўсишида камчиликлар бўлган болаларни ўқитиш, тарбиялаш ҳамда ижтимоий фойдали меҳнатга тайёрлашда қонун талабларига риоя этилиши юзасидан олиб борилаётган иш тўғрисидаги масала тақдим этилди.

Область ижроия комитетининг докладини ҳамда депутатлар тайёрлов комиссиясининг қўшимча докладини эшитиб ва муҳокама қилиб, доимий комиссиялар областнинг халқ депутатлари Советлари жамоат ташкилотлари билан биргаликда кўпчилик махсус мактаб-интернатлар, мактабгача болалар муассасалари ва уй-интернатларнинг моддий базасини мустаҳкамлаганликлари, тарбияланувчиларни олинган ихтисослари бўйича ижтимоий фойдали меҳнат фаолиятига жалб этишга катта эътибор бераётганликларини таъкидладилар.

Айни вақтда ҳамма Советлар ҳам бу муассасаларга жиддий диққат-эътибор бериб, ғамхўрлик кўрсатаётганлари йўқ.

Келаётган материалларга қараганда, айрим бошқа областлар ва республикаларда ҳам ана шундай вазият вужудга келди.

Комиссиялар Кемерово область ижроия комитетидан депутатлар кўрсатиб ўтган камчиликларни бартараф этиш юзасидан иш олиб боришни талаб этдилар. Шунингдек, иттифоқдош республикалар Министрлар Советларининг, тегишли ташкилотлар, министрликлар ва идораларнинг эътибори болалигидан инвалид бўлиб қолган болаларни ўқитиш, тарбиялаш ва уларни ижтимоий фойдали меҳнатга тайёрлаш ҳамда уларнинг турмуш шароитларини яхшилаш билан боғлиқ бўлган масалаларни ҳал этишни жадаллаштириш зарурлигига қаратилди.

Комиссиялар ишида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари П. Н. Демичев қатнашди.

(ТАСС).

ТАЛЛИНДА ТАНТАНАЛАР

ТАЛЛИН, 19 декабрь. (ТАСС). Янги Таллин денгиз портининг бунёд этилиши ва унда Финляндия фирмалари қатнашганлиги биргаликдаги меҳнат — яхши қўшничилик энг ёрқин ифодаси эканининг яна бир тасдиғи бўлди. Қўлни-қўлга бериб ишлаган совет ва фин қурувчилари Эстония пойтахти яқинидаги Мууга кўрфазининг илгари қақраб ётган соҳили қиёфасини таниб бўлмас даражада ўзгартириб юбордилар. Причаллар, дамбалар, элеватор ва бошқа объектлар, чинакам океан гаванининг бошқа объектлари ижтимоий тузуми турлича бўлган икки давлатнинг тенглик, ҳурмат ва ўзаро фойдали асосдаги амалий ҳамкорлигини ўзида яққол мужассамлаштирди.

Янги Таллин денгиз порти фойдаланишга топширилиши муносабати билан ўтказиладиган тантанали тадбирларда қатнашиш учун бугун КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижков бу ерга келди.

Совет ҳукуматининг таклифига биноан Финляндия Бош министри К. Сорса рафиқаси билан бирга тантаналарда қатнашиш учун Таллинга келди.

Аэродромда уни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижков рафиқаси билан, Эстония ССРнинг раҳбарлари, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

* * *

СССР ва Финляндия ҳукуматларининг бошлиқлари В. И. Ленин ҳайкали пойига гуллар қўйдилар.

Н. И. Рижков К. Сорса билан суҳбатлашди. Иккала томонни қизиқтирувчи бир қанча муҳим масалалар муҳокама қилинди.

Суҳбат самимий дўстона вазиятда ўтди.

* * *

Н. И. Рижков ва К. Сорса портни фойдаланишга топширишга бағишланган митингда қатнашдилар.

Митингда Н. И. Рижков нутқ сўзлади. Биз бугунги воқеани финляндиялик шерикларимиз ва дўстларимиз билан биргаликда нишонлаяпмиз, деди у. Совет—Финляндия ҳамкорлигининг яна бир улкан объекти ишга туширилмоқда. Порт Эстония, бутун мамлакат транспорт хўжалиги учун, шунингдек, Совет Иттифоқининг Болтиқбўйи, умуман Европа, шунингдек, бошқа қитъалардаги мамлакатлар билан иқтисодий алоқаларини ривожлантириш учун, юкларни Европа ва Осиёдаги қитъалараро транспорт йўли орқали транзит йўли билан ташиш учун муҳим аҳамиятга эгадир.

Совет ҳукумати номидан мана шу митинг қатнашчиларини табриклашга ва янги порт қурилишига ўз ҳиссасини қўшган барча кишиларга КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Михаил Сергеевич Горбачевдан самимий қутловлар ва энг яхши истаклар топширишга рухсат бергайсиз.

Бизнинг мамлакатимиз, деб таъкидлади Н. И. Рижков, дунё урушлар ва кучни пеш қилиш сиёсати учун ниҳоятда тор бўлиб қолган ҳозирги пайтда қатъият ва изчиллик билан ҳаракат қилмоқда. Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXVII съезди яққол намойиш қилган янгича сиёсий фикрлашнинг моҳияти ҳам мана шундан иборат. Биз дунёда ва қитъамизда хавфсизлик ҳамда ҳамкорликни мустаҳкамлашдан иборат олижаноб мақсадларга Финляндия ҳам астойдил содиқ эканлигини биламиз ва буни юксак қадрлаймиз. Европа — бизнинг умумий уйимиз, унда тинчлик ва ишонч ҳукм суриши эса ўзимизга боғлиқ.

Сўнгра К. Сорса йиғилганларга қарата нутқ сўзлади. Финляндия — Совет ҳамкорлиги асосида қурилган янги Таллин портининг биринчи навбати тантанали вазиятда фойдаланишга топширилиши муносабати билан Финляндия ҳукуматининг табригини етказишдан ғоят мамнунман, деди у. Финляндия билан Совет Иттифоқи ўртасидаги муносабатларда ўзаро савдо-сотиқ ва иқтисодий ҳамкорликнинг бошқа формалари тобора катта роль ўйнай бошлади. Ҳозирги пайтда мамлакатларимиз ўртасидаги иқтисодий алоқаларда ҳамкорликнинг янги формалари, иқтисодий ўзаро алоқалар учун янги истиқболлар очилмоқда, деди нотиқ.

К. Сорса, жумладан, биргаликда корхоналар барпо этиш ўзаро манфаатли эканини айтди. У иккала мамлакат ўртасидаги ўн йиллик анъанага эга бўлган алоқаларнинг бундай турига батафсил тўхталди. У барпо этилишида Финляндия фирмалари қатнашган СССРдаги бир қатор объектларни айтиб ўтди.

Меҳмон СССРнинг кўмаги билан Финляндияда қурилган объектларни санаб ўтар экан, Ловис шаҳридаги атом электр станциясининг энергоблокларига юксак баҳо берди ва уларнинг техникавий даражаси халқаро миқёсда кенг кўламда эътироф этилганини айтди.

Меҳмон янги Таллин порти биринчи навбатининг совет буюртмачиларини, шунингдек, уни барпо этишда қатнашган барча кишиларни иш яхши бажарилганлиги билан самимий табриклади.

Митингда сўзга чиққан кишилар иккала мамлакат қурувчилари аҳиллик билан ишлаганликларини айтиб, Мууга кўрфази ўзлари учун дўстлик рамзи бўлиб қолганини уқтириб ўтдилар.

* * *

Эстония ССР раҳбарлари олий мартабали меҳмон шарафига зиёфат бердилар.

* * *

Таллиндаги В. И. Ленин номли маданият ва спорт саройида Совет — Финляндия дўстлигига бағишланган тантанали кеча бўлиб ўтди. Кечада Н. Рижков, К. Сорса, Совет Иттифоқи ва финляндиялик бошқа расмий кишилар, иккала мамлакатдан порт қурилиши қатнашчилари ҳозир бўлдилар.

* * *

Кечқурун К. Сорса рафиқаси билан ватанига жўнаб кетди. Аэродромда уни Н. И. Рижков рафиқаси билан, Эстония ССР раҳбарлари, бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

(ТАСС).

КАДРЛАР ЎҚУВИ

20 декабрда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия-хўжалик активлари мактабида навбатдаги машғулот бошланди. КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Ижтимоий фанлар академияси илмий коммунизм кафедрасининг профессори К. И. Варламов «КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси — социализмни планли ва ҳар томонлама такомиллаштириш программаси» деган мавзуда лекция ўқиди.

Машғулотларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси аъзолари ва аъзолигига кандидатлар иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

ГУЛИСТОН, 20 декабрь. (ЎзТАГ). Халқ депутатлари Сирдарё область Советининг бугун бўлиб ўтган сессиясида областни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1987 йилги плани ва маҳаллий бюджети тасдиқланди. Бу йил план қандай бажарилаётгани ҳақида ва 1985 йилги маҳаллий бюджетнинг ижроси тўғрисида қарорлар қабул қилинди.

Депутатлар область совет ва хўжалик органларининг КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг «КПСС XXVII съезди қарорлари асосида социал-иқтисодий ривожланишни жадаллаштириш учун халқ депутатлари Советларининг ролини янада ошириш ва масъулиятини кучайтириш тадбирлари тўғрисида»ги қарорини амалга ошириш борасидаги вазифаларини муҳокама қилдилар. Область Совети ижроия комитетининг бу йил амалга оширган ишлари тўғрисидаги ҳисоботи ҳам муҳокама қилинди.

Сессияда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари — республика Давлат агросаноат комитетининг раиси И. Ҳ. Жўрабеков нутқ сўзлади.

МАШҒУЛОТЛАР ТУГАДИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги республика раҳбар ходимлари малакасини ошириш институтида тингловчиларнинг навбатдаги группаси машғулотларни тамомлади. Улар орасида халқ депутатлари область ва шаҳар Советлари ижроия комитетларининг масъул ходимлари, бир қанча министрликлар бошқармалари ва бўлимларининг бошлиқлари, ишлаб чиқариш бирлашмалари, трестлар, йирик корхоналарнинг ҳамда соғлиқни сақлаш органларининг раҳбарлари, бошқа масъул ходимлар бор эди.

Тингловчилар икки ой давомида социализмни такомиллаштиришнинг, партия иқтисодий сиёсатининг энг муҳим проблемаларини, халқ хўжалиги тармоқларини бошқаришни такомиллаштириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш масалаларини, Совет давлати қурилиши ва ҳуқуқи жиҳатларини ўргандилар. Партия XXVII съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1986 йил июнь Пленуми, Ўзбекистон Компартиясининг XXI съезди материалларини чуқур ўрганишга алоҳида эътибор берилди.

Республиканинг илғор корхоналари ва муассасаларида, Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида амалий машғулотлар ўтказилди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ишлар мудирлигининг масъул ходимлари, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, олимлар тингловчилар ҳузурида лекция ўқидилар.

(ЎзТАГ).

КИШИЛАРНИНГ ОНГИ ВА ҚАЛБИ УЧУН

РЕСПУБЛИКА «БИЛИМ» ЖАМИЯТИ ПРАВЛЕНИЕСИНИНГ X ПЛЕНУМИДА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ III ПЛЕНУМИ ҲАМДА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ 1986 ЙИЛ 12 НОЯБРДАГИ БЮРОСИ ҚАРОРЛАРИДАН КЕЛИБ ЧИҚАДИГАН ВАЗИФАЛАР МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ

Пленум қатнашчилари олдида ўзларининг асосий позицияларини шакллантириш, партия жамиятшунослар, идеология фронти жангчилари олдига қўйган социал наказларнинг нақадар масъул эканлигини тўла англаб олиш вазифаси турарди. Шунинг учун ҳам «Билим» жамияти правлениеси раиси И. И. Искандаровнинг докладида йўл қўйилган хато ва нуқсонларнинг қаттиқ танқидий таҳлил қилинганлиги қонуний эди. Фаолиятсизлик, расмиятчилик, идеологик пассивлик кўп йиллар давомида жамиятнинг иш услубини белгилаб келди. Бу ҳолат республикадаги салбий ҳодисаларни очиб ташлаган Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленумидан кейин ҳам жамият ишини қайта қуришга, олимлар ва лекторларнинг катта отряди тарғиботчилик кучини республикада вужудга келган аҳволни тушунтириш ишига, камчиликларни тугатишга сафарбар этишга ҳалал берди. Ҳатто КПСС XXVII съездидан кейин ҳам унинг қарорларини пропагандада қилиш бир қолипда ва расмий тарзда олиб бориlaверди. Лекциялар ўтказишда рақамлар кўрсаткичига зўр берилганлиги унинг сифатини пасайтириб юборди. «Билим» жамиятининг кўпгина бошланғич, шаҳар, область ташкилотлари ҳисоботларидаги қўшиб ёзишлар фақат моддий зараргина эмас, шу билан бирга маънавий ва идеологик зарар ҳам етказди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети III пленуми идеология иши турмушнинг реал амалий проблемаларидан ажралиб қолганлигини кўрсатиб ўтган эди. Фан-техника тараққиёти, иқтисодий тафаккурни қайта қуриш энг муҳим вазифалар қилиб қўйилаётган ҳозирги босқичда фан-техника тараққиёти бўйича ўқилаётган лекциялар жами лекцияларнинг икки процентинигина ташкил этмоқда. Кўпгина область ташкилотларида фан-техника тараққиёти ва иқтисодий проблемалар бўйича республика ва Бутуниттифоқ миқёсидаги туркум лекциялар деярли йўқ. Фалсафа, илмий коммунизм, давлат ва ҳуқуқ, ҳуқуқ пропагандаси проблемалари бўйича лекциялар кам ўқилмоқда.

Лекция пропагандасини қайта қуриш суст амалга оширилмоқда.

Пленумда шундай ғоят кўнгилсиз мисол келтирилди: шу йил давомида фақат тўрт лекторгина ўз чиқишларини буржуа идеологияси танқидига бағишлаган, холос. Навоий, Бухоро, Қашқадарё, Наманган ва бошқа бир қатор областларда диннинг кучаяётганлиги ҳақидаги фактлар атеистик пропаганда соҳасидаги ишлар ҳали ҳам ёмон аҳволда эканлиги билан бевосита боғлиқдир. Атеистик билимларни ва атеистик тарбияни пропаганда қилиш секциясининг бевосита Республика илмий атеизм уйига берилганлиги ўзини оқламади. «Билим» жамияти аъзоларининг фаолиятсизлиги ва ташаббус кўрсатмай ишлаши ваколат ва иш функциялари билан бирга янги идорага мерос бўлиб ўтди. Идеологик душманларимизнинг халқлар дўстлигига раҳна солиш, кишиларни қайта қуриш борасидаги фаол ижодий ишлардан чалғитиш мақсадида авж олдираётган туҳматдан иборат хуружлари маҳаллий аҳоли ўртасида диний-миллатчилик кайфиятларини қўзғатаётган ҳозирги вақтда республикамизда гражданлик ва партиявий масъулиятни янада кучайтириш талаб қилинади.

Эндиликда республика Фанлар академияси, олий ўқув юртлари ва илмий-текшириш институтлари олимлари катта отрядининг лекция пропагандаси ишига жуда суст ёндашаётганлиги билан муроса қилиб бўлмайди. Масалан, Нукус давлат университети ва Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Қорақалпоғистон филиали олимлари ва ўқитувчиларининг фақат 10 процентигина лекция пропагандасида қатнашмоқда. Пленумда «Билим» жамияти бўлинмалари структурасини қайта қуриш юзасидан конструктив таклифлар айтилди. Бундай қайта қуриш келгусида етакчи философ олимларнинг, малакали мутахассисларнинг айниқса пропагандистнинг жонли сўзига талаб кучли бўлган меҳнат коллективларида, республикадаги олис хўжаликларда лекциялар билан чиқишларини таъминлайди.

Бутуниттифоқ «Билим» жамияти ўтказган текшириш шуни кўрсатдики, ҳозир жойларда шу кун муаммолари ва ҳозирги ҳаёт нафаси акс этмаган эски конспектлар бўйича лекциялар ўқилмоқда. Масалан, Самарқанд область «Билим» жамияти аъзолари олимларнинг жуда катта отрядига эга бўла туриб, атеизм, алкоголизмга қарши пропаганда проблемалари, меҳнатсиз даромадларга қарши кураш ҳақида камдан-кам лекциялар ўқимоқдалар.

Олти минг кишилик лекторлар отрядига эга бўлган Бухоро область «Билим» жамияти иши самарадорлиги деярли кўзга кўринмайди: бир қатор меҳнат коллективларида ва ташкилотларда бу йил мутлақо лекция ўқилмаган.

Республикада лектор кадрларни аттестациядан ўтказиш жуда ҳам суст, расмий тарзда, ғоявий-методик даражаси паст ҳолда бўлаётгани ишга жиддий ҳалақит бермоқда. Бундай усул билан ишни жонлантириб, лекторларнинг ижодий изланишини таъминлаб бўлмайди. Аксинча етарли билимга эга бўлмаган, ижодий фикрлай олмайдиган, тингловчилар эътиборини торта олмайдиган лекторларни аниқлаш қийинлашади.

— Расмиятчилик ижодий пропаганданинг энг катта душманидир, — деб қайд этишди пленум иштирокчилари. — «Билим» жамиятига раҳбарликни таъминлашда ва ишнинг янги формаларини излашда эски, бюрократик қолипдаги, сийқа усуллардан воз кечилгандагина расмиятчиликдан қутулиш мумкин. Лекция пропагандасини планлаштириш системасини жиддий равишда қайта қуриш, Ўзбекистон ССР ҳамда бошқа республикалар «Билим» жамиятларининг энг яхши бошланғич, шаҳар ва область ташкилотлари иш тажрибаси мағзини чақиш ва уни кенг оммалаштириш лозим. Халқ университетлари фаолиятига, илмий-атеистик ишларни, нашриёт ишларини такомиллаштиришга, молия-хўжалик интизомини мустаҳкамлашга эътиборни янада кучайтириш талаб қилинади. Лектор кадрларни тайёрлаш, ўқитиш ва уларнинг маҳоратини янада оширишнинг жиддий проблемаларини ҳал этиш лозим.

Ҳозирги давр турмушнинг барча соҳаларида туб ўзгаришлар давридир. Ҳар бир кун қайта қуриш тақдири учун кундалик ишимизни чуқур масъулият билан бойитмоқда. КПСС XXVII съезди ғоялари ва кўрсатмалари асосида партия ва ҳукуматнинг кўпгина қарорлари қабул қилинди. Бу қарорлар кишиларнинг онги ва қалби учун кураш олиб бораётган пропагандистнинг қизғин жонли сўзига йўғрилиб кетмоғи лозим. «Агар планларимиз кишиларни қизиқтира олмаса, — деб таъкидлади М. С. Горбачев, — агар биз омманинг меҳнат ва ижтимоий активлигини, унинг ғайратшижоати ва ташаббускорлигини уйғота олмасак, ҳар қандай планимиз ҳам ҳавода муаллақ бўлиб қолади». Жамият аъзолари, унинг правлениеси инсон омилини фаоллаштиришга ўз ҳиссасини қўшиш учун чуқур масъулият ҳис этмоқлари керак.

Пленум ташкилий масалаларни ҳам кўриб чиқди. Аввал хабар қилинганидек Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси ишдаги жиддий камчиликлари учун «Билим» жамияти правлениеси раисининг биринчи ўринбосари У. А. Абдураззоқовни КПСС сафидан чиқарган ва эгаллаб турган лавозимидан озод қилган эди. Правлениенинг бошқа раҳбарлари ҳам жазоландилар. Пленумда У. А. Абдураззоқов ва правление раисининг ўринбосари И. В. Володин правление составидан чиқарилдилар. С. С. Саидқосимов Ўзбекистон ССР «Билим» жамияти правлениеси раисининг биринчи ўринбосари, В. П. Пономарева правление раисининг ўринбосари, Х. У. Зуфаров правлениенинг илмий секретари этиб сайландилар.

Пленумда Бутуниттифоқ «Билим» жамияти правлениеси раисининг ўринбосари В. Е. Семичастний, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Пропаганда ва агитация бўлимининг мудири С. Қ. Қурбонов нутқ сўзладилар.

Пленумда жамият ташкилотларида ҳисобот-сайлов йиғилишларини ўтказиш муддатлари белгилаб олинди. Ўзбекистон ССР «Билим» жамияти X съездини 1987 йил апрель ойида чақиришга қарор қилинди.

СОВЕТ ОРБИТАЛ СТАНЦИЯЛАРИНИНГ УЧИШИ ТЎҒРИСИДА

Учишни бошқариш маркази, 19 декабрь. (ТАСС). «Мир» орбитал станцияси Ер атрофи космик фазосида ўн ойдан бери айланмоқда. Леонид Кизим ва Владимир Соловьев экспедицияси ниҳоясига етганидан кейин станция автомат режимда учмоқда. Телеметрик ўлчов маълумотларига кўра, «Мир» станциясининг ичидаги системалар нормал ишлаб турибди. Станция орбитасининг параметрлари қуйидагича:

— Ер юзидан максимал олислиги — 349 километр;

— Ер юзидан минимал олислиги — 321 километр;

— Айланиш даври — 91,1 минут;

— Оғиши — 51,6 градус.

«Салют-7» — «Космос-1686» орбитал комплексининг учиши давом этмоқда. Бу комплекс бундан тўрт ой аввал доиравий орбитага яқин орбитага ўтказилганди, унинг баландлиги ҳозир 480 километрга етади. Белгиланган программага мувофиқ, «Салют-7» станциясининг ресурс синовлари ўтказилмоқда.

Бошқариш маркази олинаётган маълумотларни ишлаб чиқмоқда.

МОСКВАДА МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

19 декабрь куни СССР Ташқи ишлар министрлигининг матбуот марказида Совет ҳукуматининг 18 декабрдаги баёноти муносабати билан Совет ва чет эл журналистлари учун матбуот конференцияси ўтказилди. Унда СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари В. Ф. Петровский, СССР атом энергиясидан фойдаланиш давлат комитетининг раиси А. М. Петросьянц, СССР Фанлар академиясининг вице-президенти Е. П. Велихов, СССР Қуролли Кучлари Бош штаби бошқармасининг бошлиғи генерал-полковник Н. Ф. Червов қатнашдилар.

В. Ф. Петровский матбуот конференциясини очиб, бундай деди:

Совет ҳукуматининг ядро қуроли синовларини тўхтатиш тўғрисидаги масалага оид баёнотида Совет Иттифоқи вужудга келаётган вазиятга, ядро қуроли синовларини тўхтатиш учун янги омиллар бахш этиш заруратига асосланиб кўрмоқчи бўлган тадбирлар комплекси белгилаб берилган.

Совет ҳукумати ўз ишларида, аввало 1985 йил 6 август кунида ҳамма ядро синовларини ўз ихтиёри билан тўхтатиб туришини эълон қилганлиги ва бу мораторийни тўрт марта узайтирганлиги мутлақо янги вазиятни вужудга келтирганлигини эътиборга олмоқда. Ядро қуроли синовларини тақиқлаш иши техникавий чалкашликлар ботқоғидан кенг сиёсий майдонга олиб чиқилди. Аллақачон пишиб етилган шу проблемани бемалол амалий равишда ҳал этиш мумкинлиги яққол намойиш қилинди. Гарчи Қўшма Штатлар ўз ядро синовларини сурбетлик билан атайлаб 24 марта ўтказган бўлса ҳам мораторий реаллик бўлиб турибди ва янги, 1987 йилда ҳам амал қилаверади, аммо энди бу мораторий Қўшма Штатлар биринчи ядро портлатишини ўтказгунга қадар амал қилади. АҚШга ядро қуролларини тубдан қисқартиришга ўтиш ҳақида ўзи неча марталаб дабдабали тарзда эълон қилган тайёрлигини тасдиқлаши учун яна бир имконият берилмоқда. Башарти, Қўшма Штатлар шу янги имкониятни ҳам ядровий милитаризмга қурбон қиладиган бўлса бизнинг ўз мораторийимиз амал қилишини тўхтатишдан бошқа ҳеч қандай иложимиз қолмайди. Бу — бизнинг томонимизданноиложликдан қўйилган қадам, фақат бир нарса — ўз хавфсизлигимиз ва иттифоқчиларимизнинг хавфсизлиги тўғрисидаги ғамхўрлик тақозоси билан қўйиладиган қадам бўлади. Бироқ ҳатто биз зарурат билан мораторийни бекор қилишга мажбур бўлган тақдиримизда ҳам, Қўшма Штатлар бу ишдаги бизнинг куч-ғайратларимизга қўшилишга тайёргарлик билдирган заҳоти уни яна кучга киритиш имкониятидан воз кечмоқчи эмаслигимизни таъкидлаб ўтмоқчиман.

Биз икки томонлама роли синовларини тўхтатиш ишидаги муҳим, сезиларли восита, деб ҳисоблайверамиз. Шу билан бирга, ядро синовларини тўхтатиш тўғрисида исталган анжуманда ва исталган составда ўз ўзидан равшанки, АҚШнинг иштироки билан тўла миқёсдаги музокараларга ҳеч кечиктирмай киришиш вақти келди.

Биз икки томонлама Совет — Америка музокараларини бошлаш тарафдоримиз. Совет Иттифоқининг делегацияси исталган пайтда ва исталган жойда шундай музокараларни бошлаши мумкин.

Биз Англия иштирокидаги уч томонлама музокараларни ҳам қайтадан бошлашга тайёрмиз. Бу музокаралар ғарблик музокарадошларимиз уларни бир неча йил муқаддам бир ёқлама тарзда тўхтатиб қўйганларига қадар конкрет аҳдномаларга жуда яқинлашиб қолган эди.

БМТга аъзо бўлган давлатларнинг кўпчилиги каби Совет Иттифоқи ҳам қуролсизланишга бағишланган (унинг сессияси 1987 йил февралида очилади) Женева конференцияси ядро синовларини тақиқлаш тўғрисида кўп томонлама шартнома ишлаб чиқиш билан ҳеч кечиктирмай шуғулланиши тарафдоридир.

Биз уч муҳитда ядро қуроли синовларини тақиқлаш тўғрисидаги Москва шартномасининг амал қилишини шу шартномада қамраб олинмаган соҳага, Ер остида ядро синовлари ўтказилишига жорий этиш тўғрисида ҳам бир битимга келишга тайёрмиз.

СССР синовларни тўхтатиш проблемасини бошқа ҳар қандай мавжуд халқаро механизм доирасида кўриб чиқиш, бу мақсадга эришиш учун ядро хавфини чеклашга қаратилган шартномалар ва битимларнинг мавжуд системаси имкониятидан тўла-тўкис фойдаланиш мумкин, деб ҳисоблайди.

Ниҳоят, башарти зарур бўлиб қолса, биз синовларни тақиқлаш проблемасини ҳал қилиш учун махсус халқаро конференция чақирилишига ҳам тайёрмиз.

Мана шу анжуманларнинг ҳаммасида Совет Иттифоқи контрол проблемаси билан яқиндан шуғулланишни таклиф қилади. Мана шу энг муҳим масалага ёндашишда ҳеч қандай чеклашлар, тақиқланган зоналар йўқ. Бирдан-бир шак-шубҳасиз талаб шундан иборатки, шартномага риоя этилиши пишиқ-пухта таъминланадиган бўлиши керак. Бунинг учун фан ва техниканинг, жумладан сейсмологиянинг имкониятларидан, миллий контролнинггина эмас, шу билан бирга халқаро контролнинг ва бунинг учун зарур бўлган ҳамда давлатларга бўйсунмайдиган контролнинг ҳам ҳамма воситаларидан имкони борича кўпроқ фойдаланилиши лозим.

Совет Иттифоқи бу музокараларда ядро қуролини синаш мақсадида портлатишларни абадул-абад тўхтатиш проблемасини тубдан ҳал этиш тўғрисида имкони борича тезроқ бир битимга келиш зарур, деб ҳисоблайди.

Башарти, бошқа томон бундай қарорга тайёр бўлмаса, у ҳолда СССР босқичма-босқич ёндашиш тўғрисида ҳам келишиб олишга рози. Ишни 1974 ва 1976 йиллардаги Совет — Америка шартномаларини ратификация қилишдан, ядро портлатишларининг миқдори ва қувватига нисбатан оралиқ чеклашларини жорий этишдан бошлаш мумкин бўлур эди.

Бизнинг мақсадимиз — ядро қуроли синовларини тақиқлаш тўғрисидаги музокаралар механизмини шунчаки ҳаракатга келтиришдан иборат бўлиб қолмай, балки бу механизмнинг тезроқ амалий самара беришига эришишдан ҳам иборатдир.

Совет Иттифоқининг таклифлари — мораторийни сақлаб қолишга, ҳозир Совет Иттифоқидаги ядро полигонларида ҳукм сураётганидек, Невададаги полигонларда ҳам сукунат ҳукм сурадиган бўлишига эришишга қилинган қатъий даъватдир.

Инсоният Вашингтондагиларни ўз иродасига қулоқ солишларини, талаб қилишга ҳақлидир. Бу — ядро қуролидан халос бўлган ва зўравонликсиз дунёни барпо этиш иродасидир. Совет таклифлари мораторийни сақлаб қолишнинг, ядро синовларини тақиқлаш тўғрисида музокаралар бошлашнинг янги имкониятини очиб бераётганлигини яна бир бор таъкидлаб ўтмоқчиман. Бу имкониятни рўёбга чиқариш тўла-тўкис Қўшма Штатларга боғлиқдир.

Журналистларнинг саволларига жавоб қайтарилди.

(ТАСС).

ЖЎШҚИН ФАОЛИЯТ КЎРСАТАЙЛИК

ҚАРШИ, 20 декабрь. (ЎзТАГ). Матбуот — партия мамлакат турмушининг барча соҳаларида қайта қуриш учун бошлаган курашда қудратли воситадир. Қашқадарё область журналистлар ташкилотининг бугун бўлиб ўтган ҳисобот-сайлов конференциясида шу нарса таъкидланди. Икки йил давомида қилинган ишларнинг якунлари, оммавий ахборот воситалари ходимларининг КПСС XXVII съезди қарорлари асосидаги вазифалари муҳокама қилинди.

Журналистлар область ташкилоти правлениесининг раиси Р. Н. Нурматовнинг докладида ва конференция қатнашчиларининг нутқларида газета ва радиоэшиттириш редакцияларининг коллективлари халқ хўжалигининг турли тармоқларидаги камчиликларни бартараф этишга, Улуғ Октябрнинг 70 йиллигини муносиб кутиб олиш учун область меҳнаткашлари мусобақасини авж олдиришга қаратилган материалларни тайёрлашга ижодий, дадил ёндашиш намуналарини кўрсатаётганлиги айтиб ўтилди.

Шу билан бирга Қашқадарё журналистлар ташкилотлари идеология иши самарадорлигини оширишга ҳозирча суст кўмаклашаётганлиги, Қарши даштини комплекс ўзлаштириш билан боғлиқ социал проблемаларни ҳал этишнинг кўпгина масалаларини эътибордан четда қолдираётганликлари уқтириб ўтилди. Илғорларнинг тажрибаси суст тарғиб қилинмоқда.

Конференция қатнашчилари ўз ижодий коллективлари ишини тубдан яхшилашнинг конкрет тадбирларини белгиладилар.

Конференцияда Қашқадарё область партия комитетининг биринчи секретари Н. Т. Туропов нутқ сўзлади.

Журналистлар область ташкилоти раҳбар органларининг янги состави, Ўзбекистон журналистлари съездига делегатлар сайланди.

Бизнинг календарь

БУРЧГА САДОҚАТ

К. К. РОКОССОВСКИЙ ТУҒИЛГАН КУННИНГ 90 ЙИЛЛИГИГА

Юқоридаги сурат 1943 йил мартида олинган. Сиз унда фронтга борган Ўзбекистон делегацияси аъзоларидан бир гуруҳини машҳур қўмондон К. К. Рокоссовский билан бирга кўриб турибсиз. Делегация аъзолари фронтдан қайтгач, қўмондоннинг самимийлигини, солдатларга меҳрибонлигини ва жасоратга тўла ҳаётини қайта-қайта ҳикоя қилиб берган эдилар. Ҳа, совет ҳарбий арбоби ва саркардаларидан бири бўлган Константин Константинович Рокоссовский (1896—1968) ўзида табиий ақл-заковатни, кишини ҳайрон қолдирарлик даражадаги меҳнатсеварликни, эътиқоднинг бутунлигини, ажойиб ташкилотчилик қобилиятини, саркардалик истеъдоди ва солдат жасоратини мужассамлаштирган эди.

Константин Константинович Рокоссовскийнинг бутун ҳаёти Совет Армияси билан чамбарчас боғланган эди. У Гражданлар урушида фаол қатнашди, 1941—1945 йиллардаги Улуғ Ватан уруши жанг майдонларида эса унинг ҳарбий арбобга хос истеъдоди, айниқса тўла-тўкис намоён бўлди. Рокоссовский қўмондонлик қилган қўшинлар энг йирик жангларда иштирок этдилар, Москва остонларидаги, Сталинграддаги, Курск ёйидаги жанглар, Шарқий Пруссия, Шарқий Померан, Берлин операциялари Улуғ Ватан уруши солномасига олтин ҳарфлар билан ёзилиб қолган. Атоқли ҳарбий арбоб Рокоссовский ана шу операцияларни тайёрлаш ва амалга оширишда совет ҳарбий санъатининг муҳим принципларини ижодий татбиқ этди. Бутун куч ва воситаларни асосий зарба бериладиган йўналишларга моҳирлик билан жамлай билди. Резервлардан дадиллик билан оқилона фойдаланди. Рақибнинг кучли ва заиф томонларини ҳамма вақт ҳисобга олди. Жанговар ҳаракатларда бир хилдаги андозалардан қочди.

Саркарданинг ажойиб хусусиятларидан яна бири шу эдики, у энг мураккаб шароитларда ҳам қўл остидагиларнинг фойдали ташаббусларини тўғри баҳолай олишдан ташқари, ўзининг ғайрат-шижоати, талабчанлиги ва ғамхўрлиги билан ана шундай ташаббусларни юзага келтиришга кўмаклашарди. К. К. Рокоссовский армияда коммунистларнинг буюк ташкилотчилик ва сафарбар қилувчи кучига ҳамиша суянарди. Совет солдатининг жасорати ва қатъиятига зўр ишонч билан қарарди.

— Солдат учун, — деб ёзган эди у, — ўз халқига душман устидан ғалаба қозонишда ёрдам берганини, Ватан озодлигини сақлаб қолганини, унга тинчликни қайтариб берганини англаш энг буюк бахтдир. Дунёда солдат учун ниҳоятда машаққатли ва айни пайтда олижаноб солдатлик бурчини бажарганини англаб етишдан бошқа бахт йўқ.

Улуғ Ватан урушининг афсонавий қаҳрамони, Совет Иттифоқи Маршали, катта қалб эгаси К. К. Рокоссовский умрининг охиригача ана шу бурчга содиқ қолди. Унинг номи миннатдор совет халқи хотирасида ҳамиша сақланади.

Қарши пропаганда ҳужумкор ва актив бўлсин

ТЕРМИЗ, 20 декабрь. (ЎзТАГ). Бу ерда бўлиб ўтган республика семинарида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети III пленуми қарорлари асосида республика партия ва жамоат ташкилотларининг қарши пропаганда фаолиятини такомиллаштириш масалалари муҳокама қилинди. Семинар ишида область партия комитетлари пропаганда ва агитация бўлимларининг ходимлари ҳамда сиёсий маориф уйларининг мудирлари, область комсомол комитетларининг секретарлари, «Билим» жамияти область ташкилотларининг вакиллари иштирок этдилар.

Семинар қатнашчилари бир қанча корхоналарда бўлиб, партия ва жамоат ташкилотларининг меҳнат коллективларидаги қарши пропаганда фаолияти соҳасидаги иш тажрибалари билан танишдилар.

ДУНЁ ВОҚЕАЛАРИ

Совет—Америка маслаҳатлашувлари

ВАШИНГТОН, 20 декабрь. (ТАСС). Бу ерда ядро қуролини тарқатмаслик масалалари юзасидан Совет—Америка маслаҳатлашувларининг навбатдаги даври бўлди.

Совет делегациясига СССР Атом энергиясидан фойдаланиш давлат комитети раисининг ўринбосари Б. А. Семёнов, Америка делегациясига махсус топшириқлар бўйича элчи Р. Кеннеди бошчилик қилди.

Ядро қуролини тарқатмаслик режимини мустаҳкамлашга оид масалаларнинг кенг доираси, жумладан ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги шартномани, МАГАТЭ гарантиялари системасини ҳамда ядрони экспорт қилиш устидан контролликни мустаҳкамлаш вазифалари, шунингдек дунёнинг турли районларида ядросиз зоналар вужудга келтириш билан боғлиқ бўлган масалалар муҳокама қилинди. Томонлар ядро энергетикасини бехатар ривожлантириш режимини мустаҳкамлаш йўллари тўғрисида фикрлашиб олдилар.

Маслаҳатлашувлар чоғида Совет делегацияси ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги шартномада кўзда тутилганидек, ядровий қуролсизланиш, ядро қуроли синовларини тўла тақиқлаш соҳасида реал тараққиётга эришиш зарурлигини таъкидлади. Бундай тараққиётнинг йўқлиги, стратегик қуролларни чеклаш юзасидан эришилган битимларни бузиш ядро қуролини тарқатмаслик режими учун салбий оқибатлар келтириб чиқариши мумкинлиги таъкидланди.

Ҳар икки томон бошқа мамлакатлар билан биргаликда ядро қуролини тарқатмаслик режимини мустаҳкамлаш ҳамда шартнома самарадорлигини, шу жумладан унда қатнашувчилар доирасини кенгайтириш йўли билан оширишни ёқлаб чиқдилар. Улар ядро энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш ишида халқаро ҳамкорликни янада ривожлантириш зарурлигини таъкидладилар.

Ядро қуролини тарқатмаслик масалалари хусусида маслаҳатлашувларни 1987 йил ёзида давом эттиришга келишиб олинди.

КУЭЛЬЯР ХАЛҚАРО ТИНЧЛИК ЙИЛИ ТЎҒРИСИДА

НЬЮ-ЙОРК, 19 декабрь. (ТАСС). БМТ Бош секретари БМТ Халқаро тинчлик йили деб эълон қилган 1986 йил тугаётганлиги муносабати билан баёнот эълон қилди. Унда ҳукуматлар ва халқлар тинч истиқболни яратишга қаратилган куч-ғайратларни давом эттиришга даъват қилинган.

Инсоният олдида икки йўл очилмоқда: бири кўп томонлама ҳамкорлик орқали тинчликка олиб бориши мумкин, деб таъкидлайди Перес де Куэльяр. Ғаразгўйлик манфаатлари ва чекланган дунёқараш, шунингдек қурол-яроғлар тоғини ҳосил қилиш иккинчи йўлга хос хусусиятдир. Ядро асрида бу йўл инсониятни ўзини-ўзи қириб юборишга олиб келиши мумкин. Кўп томонлама ҳамкорликка эришиш йўлигина янги асрга, бутун Ер юзи учун тараққиёт ва тинчлик асрига олиб бориши мумкин, деди БМТ Бош секретари.

АЛДАНГАН АФҒОНЛАР УЙЛАРИГА ҚАЙТМОҚДАЛАР

КОБУЛ. Эрон билан чегарадош Ҳирот вилоятига Эрондан яна 80 афғон оиласи қайтиб келди. Бу оилалар аксилинқилобий ташвиқотларга учиб, ўша ерларга бориб қолганди.

Қайтиб келган кишиларнинг айтишларича, Эрон маъмурлари «қочоқлар» учун чидаб бўлмайдиган турмуш шароитларини яратяптилар. Бундай кишилар лагерларга жойлаштирилмоқда, Эрон—Ироқ фронтига жўнатилмоқда. «Ислом инқилобининг посбонлари» қўриқлайдиган афғонлар яшайдиган лагерларда аксилинқилобчи қўрбошилар хўжайинлик қилмоқдалар. Улар ватандошларининг сўнгги пулларини ҳам қоқлаб олмоқдалар, ғоявий тарғибот олиб бориб, янги-янги босмачи группаларини тузмоқдалар.

Аксилинқилобчилар алданган афғонлар ватанига қайтиб келганида уларни Эронда айтишганидек, турма эмас, балки уй-жой, иш, давлатнинг узилмайдиган ёрдамлари кутмоқда. Бахтар агентлигининг ёзишича, Афғонистон йилнинг бошидан бери АДР ҳукумат чегара вилоятларидаги муҳтож аҳолига 100 миллион афғонийга яқин ёрдам пули берган.

(ТАСС).

ЧЕТ ЭЛ ЖУРНАЛИСТЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВ

19 декабрь куни СССР Ташқи ишлар министрлигининг матбуот марказида СССР Ташқи ишлар министрлиги, СССР Мудофаа министрлиги, совет юристлари уюшмаси вакилларининг чет эллик журналистлар билан информацион учрашуви бўлди. Учрашув Афғонистон теварагидаги вазиятни сиёсий жиҳатдан бартараф этиш проблемаларига бағишланди.

Учрашувда қатнашган совет вакиллари чет эллик мухбирларнинг кўпдан-кўп саволларига жавоб қайтариб, Совет Иттифоқи ва АДР ҳукуматининг АДР ички ишларига аралашишни тўхтатиш ва бундай аралашув яна бошланмаслигини гарантиялаш асосида Афғонистон теварагидаги вазиятни адолатли равишда сиёсий бартараф этишга тезроқ эришишга қаратилган йўлининг изчил, амалий характерини кўрсатиб бердилар.

Вазиятни сиёсий йўл билан бартараф этишга эришиш Афғонистондан Совет Қуролли бўлинмаларини олиб чиқиб кетишни тезлаштириши таъкидлаб ўтилди.

Совет томони яхши ният билан муҳим амалий қадам қўйди. АДРдан совет қўшинлари чекланган контингенти составидаги олти полк олиб чиқиб кетилди. Афсуски, Совет Иттифоқи ва АДРнинг бу қадамига жавобан ижобий ҳаракат бўлмади. Суверен республиканинг ички ишларига аралашиш кўламлари муттасил кенгайиб, афғон аксилинқилобчиларига молиявий, ҳарбий ва бошқа тарздаги ёрдам кўрсатиш ҳажми ортиб бормоқда.

Учрашувда Афғонистон теварагидаги вазиятни бартараф этиш проблемасига дахлдор бўлган ҳамма томонлар Совет Иттифоқининг амалий қадамига жавоб беришлари кераклиги таъкидланди.

(ТАСС).

АДАБИЁТ ВА САНЪАТ ОЛАМИДА

ДАВРНИ, АЙНИҚСА, БУРИЛИШЛАР ДАВРИНИ ИДРОК ЭТИШДАН ИБОРАТ ИЖТИМОИЙ ЭҲТИЁЖ ВУЖУДГА КЕЛГАН ПАЙТДА ДАВРНИНГ ЎЗИ ҲАМИША АНА ШУ ИШНИ ҚИЛИШ ИЧКИ ЭҲТИЁЖИГА АЙЛАНИБ ҚОЛАДИГАН ОДАМЛАРНИ МАЙДОНГА ЧИҚАРАДИ. БИЗ ҲОЗИР АНА ШУНДАЙ ДАВРДА ЯШАЯПМИЗ, ПАРТИЯ ҲАМ, ХАЛҚ ҲАМ ДАБДАБАЛИ, МАЗА-МАТРАСИЗ АСАРЛАРГА ВА ТУРМУШ ИКИР-ЧИКИРЛАРИ БАЁН ҚИЛИНГАН КИТОБЛАРГА, ТУТУРУҚСИЗЛИК ВА ТОР АМАЛИЁТЧИЛИККА ЭҲТИЁЖ СЕЗМАЙДИ. ЖАМИЯТ ЁЗУВЧИДАН БАДИИЙ КАШФИЁТЛАРНИ, ҲАЁТ ҲАҚИҚАТИНИ КУТМОҚДАКИ, БУ ФАЗИЛАТЛАР ҲАМИША ЧИНАКАМ САНЪАТНИНГ МОҲИЯТИ БЎЛИБ КЕЛДИ.

(КПСС Марказий Комитетининг партия XXVII съездига Сиёсий докладидан).

Республика «Ёш гвардия» драма театри актёр-актрисалари, ижодий ходимлари репетиция ва спектаклардан бўш вақтларида ўзларининг сиёсий билимларини ҳам ошириш устида изланадилар. Бу ерда Ягона сиёсий кунлар пухта тайёргарлик кўрилган ҳолда, мазмунли ўтади.

Суратда: «Ёш гвардия» театрида навбатдаги Ягона сиёсий кун ўтказилаётган пайт.

С. Маҳкамов фотоси.

ЁШЛАР ИЖОДИДАН

Инқилоб

Ҳаётда акс садо бермаса агар,
Ҳар битта юракда топмаса қарор —
Қояга урилиб қайтган долғалар
Мисоли бекордир ҳар қандай шиор.
Московдан то Тупроққўрғонга қадар
Инқилоб аскари қуларкан ўқ еб —
Лаблари шивирлаб, айтдилар титраб:
«Бутун ҳокимият — Советларга!» деб.
Меҳнаткаш мамлакат, заҳматкаш Ватан,
Сени бойитмоққа тайёр кекса-ёш.
Сўнмагай, тинмагай инқилоб, зотан,
Заҳматкаш бир шиор янграркан—«Даёшь!»
«Барбаросса» отлиғ режасидан маст,
Фашистлар дарёдай тўкканида қон,
«Она Ватан учун!», — бу шиор эмас,
Бу шаҳид қисматдир — йигирма миллион.
Енгил нафас олди ерлар, осмонлар,
Омон-омон замонлар етди.
Тиндию инқилоб кўпиртган қонлар,
Жўралар, тўралар кўпайиб кетди,
«Қайта қурмоқ керак!», — бу айтмоқ демак:
Қораки — қора бу, оқни-оқдир бу!
Яъни инқилобга боз қайтмоқ керак,
Балки инқилобдек зарурроқдир бу.
Ўткинчи деб бу буюк ишни,
Йўқми қилвирликни кўзлаётганлар!
Тилда йиғлаб қайта қуришни
Йўқми ишни бузаётганлар!!
Елғонлар, риёлар бир-бир бўлар фош,
Ниқоблар йиртилиб кетар дафъатан.
Баҳор осмонида қуёшдай нурпош
Покликни барқарор қилгуси Ватан.

Истиқбол

Болалик чоғларда фалакда қуёш
Заминга яқину ёниқ кўрингай.
Вақт ўтиб, қўшилгач ёш устига ёш
Инсоннинг имкони аниқ кўрингай.

Сарқит, бидъат дедик, ўша бидъатнинг
Англардик турланиб, тусланишини.
Лекин гоҳ билмадик ҳар бир иллатнинг
Ўзи барҳам топиб кетмаслигини.

Лениндан ўргандик инқилоб деган
Тарихнинг энг буюк, қийин ишини.
Лекин гоҳ унутдик сарқитларнинг ҳам
Энг сўнгги модада кийинишини.

Маконда бўшлиқ йўқ — улуғ башорат,
Қаерни жиндай бўш қолдирсак агар,
У жойда турланиб турфа, аломат,
Урчишга шайланди ўшал сарқитлар.

Ичингда тусланиб юрар экан ёв,
Чиқиб келмас экан рўбарў, ошкор,
Хотиржам сукутга алданиб бирров
Бир қадар бепарво бўлгуси лашкар.

Янгига бўлгали ҳар виждон тиргак,
Бошни янчмоқ учун токи эскининг —
Ҳаётда Лениннинг нафаси керак,
Шеърда руҳи керак Маяковскийнинг.

Қуёшсан, партиям, завол билмайсан,
Зулмат салтанатин йиқиб борамиз.
Коммуна! Осмондан тушиб келмайсан,
Ўзимиз курашиб чиқиб борамиз.

Усмон ҚЎЧҚОРОВ.

Бу—менинг Ватаним

Бу—менинг Ватаним!
Бағрида
Яйраб нафас олар туйғулар,
Орзуларнинг парвози баланд.
Дил қувончга, нурга йўғрилар,
Дил яратиш ишқи билан банд.

Бу—менинг Ватаним!
Бағрида
Поёни йўқ бахт жилва қилар,
Бу бахт бир умр кўрмагай завол.
Мангу сўлмас чаманлар кулар,
Чорлаб турар ёниқ истиқбол!
Бу—менинг Ватаним!

Инобат РИЗАЕВА.

Йигирма миллион

Йигирма миллион жангчи киради
тушларимга —
Йигирма миллион қабр.
Отам бўлиб,
Акам бўлиб,
Укам бўлиб,
Севгилим бўлиб,
Йиғлайман тўлиб-тўлиб...
Уйғониб кетаман,
Юрагимни тутаман!
Нотаниш бўлсам ҳам,
Танимасам ҳам,
Йигирма миллион жангчининг
Йигирма миллион
Яраси бор юрагимда,
Йигирма миллион...

Жамила АРСЛОНОВА.

ТАРЖИМА УСТАЛАРИ СЕМИНАРИ

Ўзбек ёзувчилари асарларини мамлакатимиздаги бошқа халқлар тилларига бадиий таржима қилиш муаммолари таржимонларнинг Бутуниттифоқ семинар-кенгаши диққат марказида бўлди. Кенгаш Тошкентда ўз ишини якунлади.

— Семинарда барча иттифоқдош республикалар, Москва ва Ленинграддан келган бадиий таржима усталари иштирок этдилар, — деди СССР Ёзувчилар союзи ўзбек адабиёти кенгаши раисининг ўринбосари Л. А. Латинин. — Республикангиз Ёзувчилар союзи тайёрлаган ўзбек совет поэзияси антологиясининг биринчи томи йиғилганларда қизиқиш уйғотди. Бу томга сўнгги ўн йил мобайнида яратилган асарлар ва уларнинг сўзма-сўз таржимаси киритилган. Бу нашр таржимонларга Ўзбекистон шоирларининг ижоди билан кенг китобхонлар оммасини таништириш имкониятини беради.

(ЎзТАГ).

Ҳаким НАЗИР,
Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси.

ЁШ ҚАЛБЛАРГА ЙЎЛ ТОПИБ...

(ИСЛОҲОТ ВА АДАБИЕТ ҲАҚИДА ЎЙЛАР)

КПСС XXVII съезди минбаридан урганчлик кекса педагог М. Ғ. Ёқубова айтган сўзларни эслайлик: «... Биз дарсда айтаётган гаплар билан болалар уйда, маҳаллада, катта бўлишгач эса ишлаб чиқаришда кўрадиган ва эшитадиган ҳодисалар ўртасидаги тафовут ишимизда жиддий тўсиқ бўлмоқда. Бир қатор оилаларда ҳали ҳукм сураётган ва онгдаги эскилик сарқитлари билан авж олдирилаётган тамагирлик, юлғичлик, ҳаётга енгил-елпи қараш муҳити — булар шу кунгача тарбияга таъсир кўрсатиб келаётган жиддий тўсиқлардир».

Тарбия, тарбия деймиз. Тарбия ўзи нимадан бошланади? Болаларга ақлли насиҳатлар қилиш, фойдали маслаҳатлар беришданми? Яхшиликнинг фойдаси, ёмонликнинг зарарини англатишданми? Турли йўллар билан одоб-ахлоқ нормалари устида сабоқ беришданми? Буларнинг ҳаммаси керак, албатта. Аммо булар ва бошқа барча усуллар шахсий намунанинг ўрнини босолмайди. Демакки, тарбияни дастлаб ўзимиздан бошлашимиз лозим.

Сўнгги йилларда камтарлик ҳақида негадир кўп гапирадиган, аслида эса унга кам амал қиладиган бўлиб қолган эдик. Оқибатда ўзимизнинг куч, имкониятларимизга ортиқча баҳо берадиган, танқидни менсимайдиган, камчиликларни турли йўллар билан хаспўшлайдиган касалга учрадик. Афсуски, бу касалликдан айрим ижод кишилари ҳам холи қолмади. Китобхонлар, танқидчиларнинг танбеҳларига қулоқ солмаслик, ўз устида етарли ишламаслик, манманлик, димоғдорлик, лоқайдлик ана шу касалликнинг белгилари эди.

Ҳаёт ҳақиқатини бор бўйича акс эттиришга чақирилган адабиёт ва санъат ҳозирги куннинг долзарб масалалари марказида туриши табиийдир. Бу эса ижод аҳли ғоявий бақувват, бадиий юксак асарлари билан халқнинг корига ярасин, унинг маънавий-ахлоқий хазинасини бойитсин, олға томон ҳаракатимизга халал бераётган иллатларни супуриб ташлашда фаол қатнашсин деган гап.

Ушбу вазифалар тўлалигича болалар адабиётига ҳам тааллуқлидир. Болалар адабиёти эса болаларни кичик инсонлар деб билиш ва ишонишдан бошланади. Агар биз — ижодкорлар болага гўдак, болакай деб, беписанд қарайдиган бўлсак, адабиёт савиясига путур етади. Шундай кайфият билан битилган асар болалар қалбига йўл тополмайди, уларни ўз орқасидан эргаштиролмайди. Кичикларга аталган бир қатор китобларнинг ўз адресига етиб боролмаётгани «алдашга бола яхши» қабилида иш кўриш оқибатидир. Афсуски, бунақанги чалакам-чатти, ғўр, шаклга берилиб мазмунни унутадиган, саёз асарлар прозада ҳам, поэзияда ҳам учраб туради. Айтадиган фикримиз яхши, фойдали бўлиши мумкин, аммо ҳозирги телевидение, космос асрида болалар адабиётининг ўзига хос хусусиятларини эътиборга олмасак, доғда қолаверамиз.

Кичкинтойлар адабиётида қўлга киритилган ютуқларни камситмоқчи эмасман. Балки ҳозирги адабиётимиз партия XXVII съезди олдимизга қўйган талаблар даражасида эмаслиги, унинг ғоявий-бадиий савиясини юксалтириш учун кўп иш қилиш лозимлигини уқтирмоқчиман.

Мактаб масаласи ҳамиша адабиётнинг бош масаласи бўлиб келган. Таълим-тарбиянинг асосий макони бизнинг ҳам асосий объектимиз. Мактабни эса бутун ҳаёт билан яхлитликда тушунамиз. Ахир оилавий шароитни, ишлаб чиқаришни, атроф-муҳитни, табиат қучоғини ва бутун жамиятни мактабсиз тасаввур этиб бўладими! Турмушимизда рўй бераётган иллатларнинг боши мактаб билан оиладаги тарбиявий ишимизга ҳам бориб тақалмайдими! «Биз ҳар томонлама баркамол шахс — мамлакат тақдири учун тарихий масъулиятдан чўчимайдиган, унинг юклари остида букилмайдиган ёшларни вояга етказиш тўғрисида доимо ғамхўрлик қиламиз» дейилади КПСС Марказий Комитетининг мактаб ислоҳотига бағишланган қарорида.

Адабиётимиз мактаб мавзусида бой тажриба орттирган. Болаларнинг ўқиш ва ўқишдан ташқари ҳаётлари, дўстликлари, жиноят жазосиз қолмаслиги, катталар меҳнатида улар иштироки, ватанпарварлик мавзуида яхши асарларимиз мавжуд. Қ. Муҳаммадий, П. Мўмин, И. Муслим каби оқсоқол шоирларнинг шеър ва эртаклари, Х. Тўхтабоев, Л. Маҳмудов, Ф. Мусажонов, Н. Фозилов, О. Ҳусанов, Э. Раимов, С. Барноевларнинг қисса ва ҳикоялари бунга мисол бўла олади. М. Аъзам, Т. Йўлдош, Р. Фарҳодий, Т. Адашбоев, И. Сулаймон каби шоирлар ҳам кичиклар поэзияси ривожига тегишли ҳисса қўшиб келмоқдалар. Саргузашт-фантастик жанрни бойитишда эса Х. Шайхов, Т. Малик, А. Обиджон, Ҳ. Имонбердиев ва бошқалар ғайрат кўрсатмоқдалар. Болалар ёзувчилари сафи қобилиятли ёшлар ҳисобига йилдан-йил кенгайиб бораётганлиги қувонарли ҳолдир.

Шуларга қарамай, мактабга, оилага ва ота-оналарга бола тарбиясида жиддий кўмак берадиган, ёш авлодлар онги-психологиясига сезиларли таъсир ўтказадиган бақувват янги асарлар кам яратиляпти. Бунинг сабаблари нимада экан? Ёзувчи меҳнатига ишонч, эътибор ошган, ижодий иш учун ҳар қачонгидан кўра қулайроқ имкониятлар яратиб берилган бўлса-да, унумлироқ фойдаланмаяпмиз. Менимча, ўз-ўзимизга талабчанликни бўшаштирганмиз, ҳаёт ичига чуқурроқ кириб бормай, унинг сиртида сузиб юрибмиз, журъат ва фаоллик етишмаётибди. Бу танбеҳлар юқорида номлари зикр этилган айрим қаламкашларга ҳам, ушбу сатрлар муаллифига ҳам тааллуқлидир, албатта.

Ҳаётнинг ҳамма жабҳасини қайта қуриш суръатини жадаллаштириш учун кураш қизиб кетган бир паллада биз, ёзувчилар бу хайрли ҳаракатнинг фаол иштирокчилари бўлиб майдонга чиқишимиз керак. Адабиёт соҳасида қайта қуришни ҳар биримиз ўзимиздан бошлашимиз зарур, деб ўйлайман. Бу эса ижодий ташаббус билан гражданча фаолликни кўтариш зарур деган сўз.

«Меҳнатсиз даромадларга қарши курашни кучайтириш тадбирлари тўғрисида»ги партия ва ҳукумат қарорларида кўрсатилишича, ижодий союзлар ҳам бу катта ишда актив қатнашишлари керак. Мазкур қарор меҳнат тарбиясининг ўрни беқиёс эканлигини яна бир карра уқтиради. Орамизда ишёқмаслар, текинхўрлар, алдам-қалдам йўллар билан халқ нонини туя қилиб юрувчилар, порахўрлар учраб турар экан, буларнинг балоси бошқаларга, айниқса, болаларга юқиши ёмон.

Биздан ёш авлодга кексаларнинг жанговар ва меҳнат анъаналарини сингдирадиган асарлар кўпроқ талаб қилиняпти. Токи, бу асарлар фарзандларимизни энг яхши хислатлар, фазилатлар, актив жамоатчилик ва курашчанлик руҳида тарбияласин. Ҳаёт мураккабликларини четлаб ўтиш, кичиклар кўнгли озор топмасин деб турмуш қийинчиликларини, хунук ва қайғули ҳодисаларни, катталардаги қусурларни рўй-рост кўрсатмаслик каби камчиликларга барҳам берайлик. Бундай камчиликлар ҳаёт ҳақиқатини бор бўйича кўрсатишга халал етказиш билан асарнинг жанговар таъсир кучини бўшаштириб юборади. Болалар адабиётининг курашчанлик руҳини кўтаришда А. Гайдар, Л. Кассиль, В. Катаев, К. Чуковский, С. Михалков каби машҳур ёзувчиларнинг асарлари бизга ўрнак бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. Асарларимиз болалар ва ўсмирларда актив гражданлик туйғулари, бурч ва масъулият руҳи, гўзал инсоний фазилатларни шакллантириб, эзгуликни астойдил қувватлаш, эскилик сарқитларига қарши муросасиз курашга отлантира оладиган бўлсин, ёш авлоднинг қалбига йўл топиб, дидини юксалтирсин, кўзларини очиб, оламга кенгроқ, теранроқ нигоҳ ташлашни ва ўйлашни ўргатсин.

Ёзувчиларимизнинг ҳунар-техника билим юртлари талабалари олдидаги қарзлари катта. Худди ана шу камчиликлар яқинда бўлиб ўтган СССР ёзувчиларининг съездида ҳам алоҳида уқтириб ўтилди. Очиғи, бу соҳа адабиётимизда деярли очилмаган «қўриқ» бўлиб қолаётир. Ишчи синфининг муносиб ўринбосарларини етиштириб беришда ажойиб тажриба орттирган билим юртларининг бой ҳаёти, қўли гул усталар, мураббийларнинг ёш авлод парвариши соҳасидаги фидокорона хизматлари яхши китоблар яратишга арзигулик материал беради. Билим юртлари иш ва тажрибаларини омма ўртасида кенг ёйиш, умуман мактаблар ислоҳоти билан боғлиқ бўлган муаммоларни ҳал этишда публицистика жанридан унумлироқ фойдаланишимиз керак.

Мазкур вазифаларни муваффақиятли адо этиш ҳамма авлод адиблари, айниқса ёш ёзувчи ва шоирларнинг кўпроқ ғайрат, ҳиммат кўрсатувига боғлиқ. «КПСС XXVII съезди қарорлари асосида республикада ижодкор ёшлар билан ишлашни янада такомиллаштириш тадбирлари тўғрисида» Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети қабул қилган қарор ёш ижодкор авлоднинг куч ва иқтидорига ишонч руҳи билан суғорилган. Ёшларимиз бу қарорни партия ва ҳукуматимиз томонидан ўзларига кўрсатилаётган оталарча ғамхўрликнинг навбатдаги ёрқин далили деб, баланд руҳ ва миннатдорчилик билан кутиб олишди. Бу ишонч ёш ижодкорларнинг ғайратларига ғайрат қўшди. Партия сўзи уларни давримиз қаҳрамонларини баланд пардаларда куйловчи гўзал асарлар яратиш йўлида янги ижодий парвозларга илҳомлантираверади.

ЁМҒИРЛИ КУНЛАР

ҲИКОЯ

Оппоқ тонг отди. Эндигина атак-чечак юра бошлаган Шерзод дўмбоқ қўлчаларини узатиб отасини қучоқлади. Боланинг ширин ҳиди отани маст қилди.

— Келақолинглар, чой дамлаяпман, сут қайнатиб қўйдим, —деди Шерзоднинг онаси ота-болага ҳавасланиб қараб.

— Болалар мактабга кетишдими? —сўради эри.

— Аллақачон кетишди.

— Шерзод бугун боғчага боради, аяси энди ишлайди, —деди Илҳомжон нонуштадан кейин.

— Ҳо-ой, дадаси, янги боғчани мақташяпти. Ўғлингизни бугунча ўзингиз оборинг, эртага ўзим обораман. Икки йил уйда ўтирдим. Бугун биринчи кун ишга кеч қолмайин тағин.

— Ҳа, майли, нечанчи боғча экан?

— Олтмишинчи. Шундоқ йўлингизда. У ер олдин аллакимнинг уйи экан. Катта йўлнинг ўнг томонидаги кўчанинг ичида. Ажойиб экан, кўриб оғзингиз ланг очилади. Болалар хўп яйрашадиган бўпти-да, дадаси.

Илҳомжон ўйланиб қолди. «Кимнинг уйи экан у». Бировнинг уйи ўрнида очилган янги боғчани кўришга ошиқди. Апил-тапил кийинди-да, дўмбоққина боласини кўтариб олди.

— Юр, ўғлим, бугун сен ҳам «ишга борасан». Мана, катта ҳаётга илк бор қадам босасан.

У кўча эшиги олдида тўхтаб, ўғлини ерга қўйди, қўлидан етаклади.

— Қани, ўғлим, юриб чиқ. Бу сенинг боғчага биринчи қадаминг бўлади. Бос, ўғлим, бос, одимингни дадил бос...

Шерзод янги ботинкачаси билан ерни тап-тап босиб, кўчага чиқди. Ота-бола чулдирашиб, катта йўлнинг ўнг томонидаги кўча ичига киришди.

Бу кўча унга таниш. Қатнайвериб, оёқлари қаварган. Икки қаватли, баланд бино ортида тўхтаб қолди. Юраги «шув» этиб кетди. Ўша кунлар ёдига тушди, оёқлари жонсизланиб кетгандай бўлди. «Ия, боғча шу бўлмасин, тағин?». У шу хаёл билан ғиштин девор ёнидан бинонинг олдига ўтди. Ҳаворанг катта дарвоза рўпарасида тошдай қотди. Дарвоза пештоқига: «Болалар боғчаси» деб ёзиб қўйилганди. Илҳомжон кўзини қаттиқ юмиб очди. Ичкари киришга юраги сира чопмасди. Шерзод ижирғаниб, дадасининг тиззаларини қучоқлади, ичкарига киргани унамай чинқириб йиғлади.

— Йиғлама, ўғлим. Бу ер...

Уёғини гапиролмади, томоғи қуриб, муздек сув ичгиси келди. Янги боғча биноси унга ўша кунларни эслатиб, ярасини янгилатиб қўйди...

...У бошлиқ бўлган бригада шаҳар касалхонасининг хирургия бўлимини ремонт қиларди. Куннинг иккинчи ярмида прораб келди.

— Эртага бошқа жойда ишлайсизлар, —деди у.

— Бу ерда иш яна чала қоладими, —деди Илҳомжон энсаси қотиб.

— Хўжайиннинг буйруғи шу. Бажаришга мажбурмиз, эрталаб бошқармада кўришамиз.

Илҳомжон девор оқлаётган чўткани хона бурчагига улоқтирди.

— Ҳамма ерда ишни чала қолдирамиз. Ахир, бу ер касалхона бўлса, бош врач боягина келиб «мунча резинка қилдиларинг, тезроқ тугатинглар, бемор кўпайиб кетди» деди.

Прораб пинагини бузмади.

— Нима гапингиз бўлса, эртага хўжайинга айтасиз,— деди у Илҳомжонга. Сўнг, хонадан чиқиб кетди.

Илҳомжоннинг ҳафсаласи пир бўлиб, қўли ишга бормади. Иш вақтининг тугашига атиги бир соатгина вақт қолганди. У дераза рахига суяниб, хаёл сурди. Уч кунлик иш бор яна. Агар бугун олтида кетмай, ўн бирларда кетишса, иккита хонани қўлдан чиқаришади. Ростданам касаллар ҳам, шифокорлар ҳам қийналиб кетишди. Икки кишилик палатада тўрт кишидан ётишибди-я. У ҳамкасбларига маслаҳат солди.

— Келинглар, шу икки хонани бугун қўлдан чиқарайлик. Беморлар хурсанд бўлишсин.

Сувоқчи йигит индамади-ю, аммо жаҳли чиққанидан бурнигача қизариб кетди.

Улар ўша куни уйларига жуда кеч қайтишди. Эрталаб эса, бошқармада учрашдилар. Прораб Илҳомжонни бошлиқнинг хонасига етаклади.

— Хўжайин ўзингиз билан гаплашмоқчи, қани юринг, —деди у «қабулхона» томон юриб.

Ичкарида Каримов телефонда ким биландир гаплашарди.

— Хўп-хўп. Бўлади. Бир оғиз гапингиз... Илҳомжон Исмоиловнинг бригадаси боради. Мана, ўзи ҳам келиб қолди. Аъло йигит, аъло. Иши ҳам ўзидай аъло. Кўнглингиз тўқ бўлсин. Ўзим бош-қош бўламан. Шу бугуноқ бошлаймиз ишни. Хўп, хўжайин. Хўп бўлади, хўп-хўп...

У трубкани жойига қўйиб ширин энтикди, айланма креслосида у ён-бу ёнга айланди.

— Мана шу гап, Илҳомжон. Ишингизнинг сифатини ҳисобга олган ҳолда сизнинг бригадангизни танладик. Касалхона ҳисобидан Боймирза Бойдадаевичнинг уйларини ремонт қилиб берасизлар. Бу ёғини прораб эплайди.

— Ахир... Касалхона-чи?!

— Э, қўйинг, ўша бемор-хонангизни, деворларини бир марта номига оқлаб, полини бўяб қўйсаларинг бўлди-да, ҳа, бўёғига ацетондан кўпроқ қуйинглар.

Прорабнинг энсаси қотди.

— Хўжайин, биз ҳам жа сиз ўйлаганчалик галварс эмасмиз, биламиз, ҳа...

— Яшанг, хўроз. Ҳозир прораб билан ўша ерга борасизлар. Анув «Жук» борсин. Бўёқларни ўзингиз танланг, —тайинлади Каримов прорабга.

Илҳомжон ўрнидан туриб, одоб билан гапирди:

— Ахир, касалхонадаги иш чала қоляпти-ку?

— Мунча кўп гапирдингиз. Вазифангиз топшириқни бажариш. Биласизми, кимнинг хонадонига бораётганингизни, сизни қаранг-у.

Илҳомжон бошлиқ хонасидан судралиб чиқди. Кўз олдига беморлар келди. Бири қўлтиқтаёқда, бири биқинини ушлаган, оппоқ халатли шифокорлар, уларнинг елиб-югуриб хизмат қилишлари. Бош врачнинг кечаги илтимоси. У бошлиқнинг гапини икки қилолмади. Улар нонушта маҳалида Боймирза Бойдадаевичнинг ҳашаматли хонадонига кириб келишди. Баланд бўйли, мошгуруч сочи ортга силлиқ таралган, дўнг пешона киши қарши олди уларни.

— Келдиларингми, ҳа яшанглар... Бор-йўғи мана шу саккиз хонали уй, икки кунлик иш, —дея уларни ичкари хоналарга етаклади. Сочини қоқ миясига турмаклаб, узун халат кийган аёл ичкари уйдан чиқиб бидирлай кетди:

— Мана бу бўёқларни эса, қириб ташлайсизлар. Ўтган йили суртилган, ҳув шифтдаги гулларни ҳам йўқотинглар, бу йил мода эмас, кейин нима қилишларингни ўзим айтиб тураман, —деди аёл девор ва шифтлардаги абстракт суратларга ишора қилиб. — Ҳа, анув катта залнинг тўридаги деворга чиройли бир манзара чизиб берсаларинг, табиат... Тоғлар, шаршара, кийигу, капалаклар кўриниб турса... Иннайкейин, иккинчи қаватдаги хоналарни... Ҳовли деворларини қайтадан суваш керак.

— Ҳаммасини қилишади, —деди Боймирза Бойдадаевич хотинининг сўзларини бўлиб.

Бажариладиган ишлар тайин бўлди. Ремонтчилар «қўлимиздан келармикан» дегандай бир-бирларига маъноли қарашди.

— Хўш,— деди хонадон эгаси, —Бўладими?

— Ҳаракат қиламиз, — дея жавоб қайтарди бригадир.

— Мукофотига биз қарздормиз. Беш йиллик охирлаяпти. Орденми, медалми... Бу ёғига қарздормиз, ҳа...

— Бизга ҳеч нарса керак эмас. Иш кунимиз йўқотилмаса бас, —деди бригадир.

Боймирза Бойдадаевич киноявли кулди. Бу— «сен кимнинг уйида эканлигингни биласанми?», дегани эди. Кўча эшик ёнида оппоқ «Волга» аллақачон келиб уни кутиб турарди. У қайта-қайта тайинлаб ҳовлидан чиқди.

Ўша куни кечгача девор қиришди, бўёқ беаёв суртилган экан, хийла қийин бўлди. Кечки пайт уйга кетишга ҳозирланишаётганда кулранг шляпасини пешонасига бостирган ҳолда Боймирза Бойдадаевич кириб келди.

— Хўш, ишларинг қалай? —сўради у. Хона деворларига кўз югуртириб.

— Ёмон эмас, қолган ишни эртага давом эттирамиз, — деди бригадир.

— Ҳали кетмоқчимисизлар? Йў-ўқ, шоввозлар, тунги ишнинг унуми бўлади, ремонтни уч кунда бажариш керак, — деди Боймирза Бойдадаевич қатъийлик билан.

— Ҳа-ҳа... Уйимизга совчилар келадиган-а, — дея эрининг гапини қувватлади Сайлихон.

Улар «катта одам»нинг уйида иш қилишаётганини билишарди. Шу боис Боймирза Бойдадаевичнинг сўзини икки қилишолмади. Бирбирларига қарашганча иш кийимларини қайта кийишди. Сайлихон эрига «ажаб айтдингиз» дегандай айёрона боқди.

Бригада уч кун эмас беш кун ишлади. Сўнгги кун жуда қийин бўлди. Кечаю-кундуз ёмғир ёғди. Ҳаммаларининг уст-бошлари ивиб кетди. Илҳомжоннинг уйқусиз кўзлари қизариб ич-ичига чўккан, нам кўйлаги баданига ёпишганидан вужуди титрарди. Кеча кечқурун «кийимларимизни алмаштириб келайлик» дейишганда Сайлихон унамади. «Во-ой... тоғдай-тоғдай йигитларга шамоллаш нимаси...» Бир пиёла иссиқ чой билан ҳам сийламади бу зиқна хотин.

Эрталаб эр-хотин тунда бажарилган ишни кўздан кечирдилар. Бу пайтда бригадир ҳам, бошқалар ҳам ташқарида ёмғир ёғишини кузатишарди. Тарновлардан сув тушяпти, ҳаммаёқни зах тортиб кетган. Ҳайрият ишни тугатдик, деган хаёл билан туришарди улар.

Шу пайт ичкаридан Сайлихоннинг узуқ-юлуқ овози эшитилди. Боймирза Бойдадаевич қаергадир телефон қилиб, кимгадир қаттиқ гап қилди. Сўнгра ташқарига чиқиб бригадирга юзланди.

— Ҳали сизларга жавоб бўлгани йўқ, қаёққа отланиб турибсизлар,— деди...

Илҳомжон ҳозир ана шу хонадон эшигига келиб қолганини тасаввур қилолмасди. Во ажаб! Ёмғирли кунларда икки смена ишлаганлари учун «раҳмат» ўрнига Сайлихондан «дашном» эшитганди ўшанда. Наҳот бу ўша хонадон. Болалар боғчаси?!

Фикрлари чувалашди. У ўғлини бағрига босган ҳолда ичкарига шахдам кириб борди. Хаёлидан ширин ва маъноли бир фикр ўтди. «Майли, ўша ёмғирли кунларда болаларимиз учун ишлабмиз. Минг марта розиман...»

Раҳбар ФАЙЗИБОЕВА.

Иккинчи Бутуниттифоқ халқ ижодиёти фестивали

«ҲАЙТАРМА» ТАЛАНТЛАРИ

Бу ҳаваскорлик коллективининг ижод қилаётганига яқинда йигирма беш йил тўлди. Ўз сафида элликдан ортиқ халқ талантларини уюштирган «Ҳайтарма» ашула ва рақс ансамблини бугунги кунда республикамиздагина эмас, балки, мамлакатимизнинг жуда кўп шаҳар ва қишлоқларида ҳам билишади. Репертуарида кўплаб қардош халқларнинг куй ва қўшиқлари, рақслари бор. «Ҳайтарма» бу тароналарни Бутуниттифоқ кўрик-конкурсида намойиш этганида жюри аъзолари уни чин дилдан олқишладилар. Коллектив конкурс лауреати бўлди.

«Ҳайтарма» равнақида профессионал бадиий коллективлар билан, ўзаро ижодий алоқанинг ҳиссаси катта бўлмоқда.

Чирчиқ шаҳар пойабзал фабрикаси клуби қошидаги «Ҳайтарма» ансамбли ишчиларнинг, дала меҳнаткашларининг, қурувчиларнинг қадрдонидир.

Суратларда: 1. Ансамблнинг актив қатнашчиларидан бўлган рақкоса Елена Беляшева. 2. Саҳнада «Ҳайтарма» рақси ижро этилмоқда.

З. Шерфединов фотолари.

ТУРМУШ ЧОРРАҲАЛАРИДА

Узоқ умр кўриб, невара-чевралари даврасида пиру бадавлат ҳаёт кечираётган умри боқий отахон-онахонлар жуда кўп. Уларнинг ҳар бири ўзига хос жонли тарих, хотиралари чексиз уммон. Бу тарих, бу уммондан бир бор баҳра олган инсоннинг руҳи покланиб, ўшалардай узоқ йиллар яшасам, халққа, Ватанга сидқидилдан хизмат этсам, дея орзу қилади.
Ана шундай, табаррук момолардан бири Янгийўл районидаги Назарали Ниёзов номли колхознинг 2-участкасида истиқомат қилувчи Рўзи буви Ҳаким қизидир. Яқинда бу аёл роппа-роса 107 ёшга кирганлигидан хабар топдик.

ИНСОН—ТАБАРРУК

Рўзи момо ўғли Элчибек ота билан невара-чевралари даврасида.

Р. Галиев фотоси.

107 йил — Рўзи момо умрининг бир бўлаги, холос. Агар биз момодан тарқалган, у кишининг ҳаёт йўлини давом эттираётган авлодларини ҳам ҳисобга олсак, қаҳрамонимизнинг табаррук ёшлари минг йилдан ошиб кетади. 2 фарзанд, 12 невара, 21 чевара. Уларнинг ҳар бири ҳаётда ўз ўрнига, ҳурмат-эътиборига эга.

Ўғли Элчибой бир колхознинг битта бригадасида қирқ йил сувчилик қилди. Бошқача айтганда, бутун онгли ҳаётини колхозга бағишлади. «Қўй бир терининг ичида неча бор озиб, неча бор семиради», — деганларидай, Элчибой ота ҳам ўз колхозининг ночор дамларини ҳам, фаровон кунларини ҳам бошидан кечирди. Уруш йиллари қийинчилигида колхоздан ноліб, бошқа жойларга қочиб кетганларни ҳам кўрди. Аммо Элчибой ота тишини-тишига қўйди. Колхознинг содиқ аъзолари қаторида бўлди. Умумий қозонда қайнаган атала билан жон сақлаган ўша оғир йиллар худди кечагидай ёдида. Меҳнатнинг таги роҳат деб бежиз айтишмаган. Илгари йили уни иззат-икром билан, «Энди меҳнатларингиз роҳатини кўринг», — деб пенсияга узатишди. Юз сўмдан ошиқ пенсия тайинлашди.

Рўзи момонинг ўғли Элчибой ота ўз жуфти ҳалоли Ўлмасхон опа билан бирга эл корига ярайдиган, меҳнатсевар 7 нафар фарзандни тарбиялаб, вояга етказдилар. Бири ишчи, бири ҳайдовчи, бири қурувчи... Қўйингчи, бу хонадондан турли касб эгалари етишиб чиқди. Уларнинг ҳар бири жамиятимиз равнақига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшиб келмоқда. Рўзи момонинг қизи Обида опа ҳам худди шундай. Невара-чеварали, пиру бадавлат. Маҳалла-кўйда обрў-эътиборли аёллардан.

РЎЗИ МОМОНИ БИЛГАН БОРМИ?

Рўзи буви Ҳакимованинг дарагини эшитдигу, у кишини зиёрат қилиб, суҳбатлашиш ниятида Янгийўл районига йўл олдик. Бизга кампирнинг исми шарифи ва у яшайдиган колхоз номигина маълум эди. Бир юз-у етти ёшни уриб қўйган кампирни колхознинг етти ёшидан етмиш ёшигача танийди-да, деган ўй билан кўнглимиз тўқ. Қаршимиздан бир гуруҳ мактаб болалари чиқиб қолди:

— Ҳой, болакайлар, бу ёққа келинглар-чи! Шу колхозда юз ёшдан ошган Рўзи момо яшаркан... Уйини кўрсатиб қўймайсизларми?

Мактаб болалари бир-бирларига қараб, елка қисишди:
— Қанақа кампир!? Билмаймиз, амаки!

Шу савол билан 60—65 ёшлар чамасидаги отахонга ҳам мурожаат этдик. Қария соқолини силаб, анчагина ўйланди. Лекин бирор аниқ гап айтолмади.

Ҳамма ерда касби туфайли кенг жамоатчилик билан мулоқот қиладиган кишилар бўлади. Булар чойхоначилар, сартарошлар, савдо ходимлари... Афсуски қишлоқ сартароши ҳам, ошпази ҳам, магазинчиси ҳам кампир ҳақида ҳеч нарса билишмас эди.
Миямизга лоп этиб бир фикр келди. Қишлоқ Совети бор-ку, ахир!

Бизни қишлоқ Совети ижрокомининг секретари қуруққина қарши олди:

— Афсуски, ёрдам беролмайман. Хўжалик дафтарини юритадиган ходимимиз бугун йўқ.

Энди бутун умидимиз колхоз раҳбаридан эди.

Билишармикин, билишмасмикин, деган андиша билан колхоз идорасига кириб келдик. Колхоз раиси Қодиржон Қоражонов ҳартугул кабинетида экан:

— Тўғриси, бизда шундай момо борлигини сиздан эшитиб турибмиз, — тан олди раис.

Суҳбатга партком секретари Муҳаммаджон Ёқубовни ҳам жалб қилдик:

— Қани, сўраб-суриштирайлик-чи, бор бўлса топиб борамиз, — деди у хотиржамгина.

Шундай қилиб, чоп-чоп, сўраб-суриштириш, телефонбозлик бошланди. Орадан уч-тўрт соат ўтгач, ҳақиқатан ҳам ўшандай табаррук инсоннинг борлиги, шу колхознинг чекка бир маҳалласида, тинчгина яшаб туриши аниқланди.

«МУРУВВАТИНГНИ БЎРИВОЙГА ҚИЛ...»

Дарвозани Рўзи момонинг набираси Абдуллажон очди. Машина қўйишга мослаб қурилган қўш табақали эшикдан ичкарига кирдик. Узунасига солинган олди айвонли уйнинг саҳнига бошдан-оёқ ток экилган. 20 сотихча келадиган ҳовлининг ярми майин қилиб чопилиб, текислаб қўйилган. Ярмида эса уста деҳқон қўли билан олинган эгатларга эртаги экин уруғлари сепилган эди. Дарвозадан қадам қўйган кишига бу ҳовлида шудгордаги кесаклар ҳам тартиб билан терилгандай туюларди. Ҳамроҳим М. Ёқубов ялт этиб бизга қаради. Унинг кўзларидан: колхозимиз деҳқонлари ҳам шундай бўлсайди, — деган маънони уқдик.

Излаб келганимизни эшитиб, момонинг ўзлари бир қўлда ирғай асо, набираси Зокиржонга суяниб чиқиб келдилар.

— Ўзимга алоҳида сарой қурдирворганман, болам. Битта чеварам доим биқинимда, — деди момо ҳазил аралаш.

Суҳбатимиз қовушиб кетди. Кампирнинг гап-сўзларидан ёшлигида шаддод, тутган еридан чўрт кесадиган, ўт-олов аёл бўлганлиги кўриниб турарди. Тўғри, момонинг хотираларига қарилик ўз таъсирини ўтказган, шундай бўлса-да, икки революция, икки жаҳон урушини узуқ-юлуқ кино лентасидай кўз ўнгингизда гавдалантиради.

— Эҳ-ҳе, бу бошлар неларни кўрмади, болам. 35-40 ёшимгача умримнинг ҳар бир лаҳзаси қўрқув ва хавотирда ўтди. Бехавотир ўтадиган кунлар ҳам келармикин, деб орзу қилардик. Босмачилар, қўрбошилар бирин-кетин соп бўлиб, омон-омон кунлар бошланганда навбатдаги битта фарзандимиз туғилди. Чолим иккимиз қувониб, яхши кунларнинг элчиси бўлди дедигу, исмини Элчибой қўйдик.

Момо чоли Раимбек билан биринчилар қатори колхозга кирди. Дастлаб оддий колхозчи, кўп йиллар пиллачилик бригадири, сўнг пахтачилик бригадири бўлди. Бир қанча муддат колхоз раисининг муовини лавозимида хизмат қилди. Мана, пенсияга чиққанига ҳам салкам эллик йил бўляпти.

Партком секретари кампирнинг ўғли Элчибой отага колхоз томонидан ёрдам кўрсатилиши мумкинлигини айтди. У киши мулоҳаза қилиб тургач, хотини Ўлмасхон опа деди:

— Кампирнинг ўзидан сўрай-чи, нима деркинлар?

Ўлмасхон опа момо томон сурилди-да, оғзини қайнонасининг қулоқларига яқинлаштириб, колхоз раҳбарининг муддаосини англатди.

— Минг раҳмат, сенга! Ҳамма нарсам етарли. Хўп десанг, бир илтимосим бор, партком болам.

Агар билсанг, Бўривой деган механизатор бўларди. Ўша бола колхозни елкасида опичлаб катта қилганлардан. Бутун умри шудгорда ўтди. Ҳозир уни пенсияда, кўзлариям ожиз бўлиб қолган дейишади. Ёшиям 80 га бордиёв. Яқинда ўша Бўривойнинг биттаю-битта ўғли авариядан ҳалок бўлди. Қарайдиганидан айрилиб қолди. Менга қиладиган муруввтингни ўшанга қилсанг, бошим осмонга етарди...

КОММУНИСТИК ВИЖДОН ҚАРШИСИДА

Бўривой бобо ҳузурида ҳам ҳозирги ёшларимизга ибрат ва сабоқ бўлгулик бир қанча фазилатларни кузатдик. Йўқлаб келганимиздан чолнинг боши осмонга етди. Ташрифимизнинг боиси Рўзи момонинг илтимоси эканлигини айтдик. Момонинг номини эшитган чолнинг ожиз кўзларида нур порлагандай бўлди.

— Рўзи буви дединглармий? Қалай, соғмикин, бардам-бақувватмикин? Умри узун бўлсин, кўп қадимги аёл-да. Бизнинг ёшлигимиздаям ўша-ўша Рўзи буви эди. Менга айтишди, унинг илтимоси билан колхоз томонидан ун, гуруч, сабзи, пиёз келтириб уйимизга ташлаб кетишибди. Бу нарсалар учун колхозгаям, Рўзи бувигаям минг раҳмат. Дунё тургунча туришсин. Қани нондан олиб, чойдан ичинглар.

Колхознинг умумий йиғилиши янги йилдан пенсиясига қўшимча ойига яна 20 сўмдан бериб туришга қарор қилганини эшитган чолнинг кўзларида миннатдорчилик ёшлари қалқиди.

Бобо билан узоқ суҳбатлашдик.

1923 йилдан буён колхозда сувчилик, сўнг тракторчилик қила бошлаган, механик бўлган. Икки марта Қизил Байроқ ордени, медаллар билан тақдирланган. 1953 йилдан буён КПСС аъзоси.

Бобога узоқ умр, сиҳат-саломатлик тилаб, ўрнимиздан турмоқчи эдик, яна бир оз ўтира туришимизни ишора қилиб, кампирига деди:

— Қизил билетимни олиб чиққин.

Кампир бир қанча ҳужжатлар солинган кичкина халтачани олдимизга келтириб қўйди. Бобо деди:

— Анчадан бери партияга аъзолик бадалини тўлай олмай, кўнглим ғаш эди. Борай десам йўл олис, кўз чатоқ. Ўзингларга маълум, дастёримдан айрилиб қолдим. Агар малол келмаса, бирор киши вақти-вақти билан келиб аъзолик бадалини олиб турса, — дея илтимос қилди.

Партком секретари билетни варақлаб, кўз югуртирди. Ҳақиқатан ҳам бир неча ойга муҳр босилмаганлигини кўриб, ўзини бироз ноқулай ҳис қилди.

Чол билан хўшлашиб, қайтар эканмиз, партком секретари қийин аҳволдан чиқмоқчи бўлиб деди:

— Чоли тушмагур, партбилетни сўраб қолишса уялиб ўтирмайин, деб олдини олди.

Ҳамроҳимнинг бу гапидан кейин, Бўри бобо бадал ҳақида гап очганда ўзини маломатдан қутқаришни мутлақо хаёлига ҳам келтирмаганига тўла ишонч ҳосил қилдик. Тўғри, Устав бўйича ҳар бир коммунист аъзолик бадалини ўз вақтида, шахсан элтиб бериши лозим. Аммо ҳозирги вазиятдачи?

Бизнингча, Бўри бобо партком секретарига виждони буюрган гапни айтди. Бўри бобога ўхшаб партияга аъзолик бадалини элтиб беролмай, виждони қийналиб ўтирган коммунистлар камми?

* * *

Социал таъминот дегани бу — инсонларга ғамхўрлик дегани. Ана шу ғамхўрликни турли мазмунда, турли шаклда, турли маънода англаш мумкин. Хўш, район социал-таъминот бўлимидаги ўртоқлар Рўзи момо сингари табаррук зотларга, Бўри бобо каби меҳнат ветеранларига қандай ғамхўрлик кўрсатмоқда?! Тўғри, ҳеч қандай ғамхўрлик кўрсатаётгани йўқ, деб айтолмаймиз. Улар тайинланган пенсияларини олиб туришибди, албатта.

Аммо шунинг ўзи билан социал таъминотчиларнинг иши битди дегани эмас. Хўш, уларнинг қолидан хабар олиб туриш бу идора вазифасига кирмайдими? Киради! Ғамхўрликнинг пенсия тўлашдан бошқа усуллари йўқми? Бор. Жуда кўп! Бироқ бу гаплар район социал-таъминот бўлими мудири Ш. Норматовнинг хаёлига ҳам келмайди. У ўз пенсионерлари орасида 100 ёшдан ошиб кетган бир нечта кишилар борлигини билади, лекин уларга ғамхўрлик ҳақида ўйлашга вақти йўқ. Ҳаттоки, уларнинг қандай шароитда яшашлари билан қизиқмайди ҳам.

Ваҳолонки, бундай одамлар колхоз, совхоз, қишлоқ Совети, социал таъминот бўлимидаги раҳбар ўртоқларнинг доимо диққат марказида, эътиборида туришлари керак. Уларнинг бой ҳаётий тажрибаларини ўрганишимиз, умрларининг ибратли томонларини кўз-кўз қилишимиз, фахрланишимиз лозим. Вақти-вақти билан ҳол-аҳвол сўраб, ҳам моддий, ҳам маънавий кўмаклашишимиз даркор.

Мактаблар, ҳунар-техника билим юртлари талабаларининг улар билан учрашувларини ўтказиб, ажойиб онахон ва отахонларимизнинг ҳаёт йўллари, турмуш тарзлари ҳақида ёшларга ҳикоя қилиб бериш лозим. Бундай учрашувлар ёш авлодда ватанпарварлик, меҳнатсеварлик ва ҳалоллик хислатларини тарбиялаб боради.

А. БОЙҚЎЗИЕВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

ХАЛҚЛАР ҚАРДОШЛИГИ КУЙЧИСИ

«Дўстликни улуғлаш — менинг қувончли бурчим». Чуқур мазмунли бу сўзлар Ленин комсомоли мукофотининг лауреати қозоқ шоири Мухтор Шаханов ижодининг моҳиятини ифодалайди. 19 декабрь куни Москвада, Адабиётчилар марказий уйида М. Шахановнинг ижодий кечаси бўлиб ўтди. Кеча «Халқлар дўстлиги — адабиётлар ҳамкорлиги» шиори остида ўтди.

Кечани СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари шоир Е. Евтушенко очди. У ўз қаламкаш қардошининг кўпгина шеърларини рус тилига таржима қилган. Е. Евтушенко Мухтор Шахановнинг асл қозоқ шоири, айни вақтда унга миллий маҳдудлик ёт эканини таъкидлади. Шоир ўз шеърларида халқлар қардошлигини куйлаб, оддий меҳнаткашларнинг манфаатлари ва орзу-умидларини ифодалайди.

«Давр руҳи» тўпламига кирган шеърлар, балладалар, поэмалар жонажон ўлкага меҳр-муҳаббат билан йўғрилган. Муаллиф ва унинг асарларини таржима қилган рус шоирлари ижросида ана шу тўпламдан ва бошқа китоблардан парчалар янгради. Мухтор Шаханов москвaликлар билан ўз ижодий режаларини ўртоқлашди, қардош республикалар ёзувчилари билан ҳамдўстликда ижод қилаётганлиги тўғрисида гапириб берди.

Шоир шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар, қозоқ композиторларининг чолғу пьесалари ижро этилди.

(ТАСС).

ЖУРНАЛЛАРНИНГ ЯНГИ СОНЛАРИДА

«МУХБИР»— «КОРРЕСПОНДЕНТ»

Журналнинг декабрь ойи сони босмадан чиқди. У Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг III пленуми қарорлари асосида республика оммавий ахборот ва пропаганда органларининг вазифаларига бағишланган матбуот конференцияси ҳақидаги «Журналистларнинг юксак вазифаси ва бурчи» сарлавҳали материал билан очилади.

«Матбуотга партиявий раҳбарлик» рубрикаси остида Нурота район партия комитетининг биринчи секретари М. Қурбоновнинг «Райком ва газета», «Қайта қуриш — давр талаби» рубрикаси остида эса И. Буваназаровнинг «Давр билан ҳамнафас бўлайлик» сарлавҳали мақолалари берилган.

«Журналист мулоҳазалари» рубрикаси остида Сурхондарё область «Ленин байроғи» газетаси редакторининг ўринбосари Н. Ҳайиткуловнинг «Танқиддан кейинги машмашалар», «Сўзимиз таъсири» рубрикаси остида Республика радиоси қишлоқ хўжалиги эшиттиришлар бош редакциясининг бош редактори О. Тиловбердиевнинг «Юқори сифатли пахта толаси учун» сарлавҳали мақолалари эълон қилинган.

Шунингдек, журналда «Ўзбекистон Журналистлар союзи VII съезди олдидан» рубрикаси остида Хоразм область журналистлар ташкилоти правлениеси бюросининг секретари Ю. Иброҳимовнинг ва «Сариосиё ҳақиқати» газетаси журналистлар бошланғич ташкилотининг секретари Н. Шоймардоновнинг материаллари босилган.

Бундан буён журналда журналистлар ва ишчи-деҳқон мухбирлар ўқувига доир ўқув программалари бериб борилади. Бу сонда дастлабки машғулотлар тематикаси ва уларга тегишли адабиётлар рўйхати эълон қилинган.

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ МУКОФОТЛАРИНИ ОЛИШ УЧУН

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ МУКОФОТЛАРИ КОМИТЕТИДАН

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қошидаги фан ва техника соҳасида Беруний номли Ўзбекистон ССР Давлат мукофотлари комитети Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг бир марта бериладиган мукофотлари учун ишлар қабул қилади. Бир марта бериладиган мукофотлар халқ хўжалигини ривожлантиришнинг муҳим ижтимоий-иқтисодий масалаларини ҳал қилишда, меҳнат унумдорлигини ошириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, моддий, ёнилғи-энергетика, меҳнат ва хом ашё ресурсларини тежаш, атроф-муҳит муҳофазасини таъминлашда аҳамиятга молик бўлган юксак самарали маҳсулотлар, прогрессив технология ва янги материалларни яратиш ҳамда ўзлаштириш билан боғлиқ бўлган эпчил автоматлаштирилган ишлаб чиқариш, нисбатан оз энергия талаб қиладиган машина ва ускуналар, энергияни тежаш технологияси, қурилиш конструкциялари, юқори ҳароратга чидамли бино ва қурилмалар, корхоналарни реконструкция қилиш ва техник жиҳатдан қайта қуроллантиришнинг тежамли лойиҳалари билан боғлиқ ишлар учун берилади.

Республика фан-техника программалари топшириқларига мувофиқ ишлаб чиқилган пахтачилик, мева-сабзавотчилик, пиллачилик, чорвачилик, паррандачилик машиналари ва асбоб-ускуналарининг ечимлари, пахта хом ашёси, каноп, зарарсизлантирилган дефолиантлар ва улардан фойдаланиш бўйича машина системаларини қабул қилиш, саралаш ва қайта ишлаш жараёнини механизациялаш ва автоматлаштириш имкониятини яратувчи контрол-ўлчов приборлари комплекси, қайта шўрланишнинг олдини олиш технологияси, чўл ва ярим чўл зоналарда озуқа базаларини яхшилаш, гелиотехникани ривожлантириш, сув ресурсларидан, ерларни суғоришнинг прогрессив усулларидан оқилона фойдаланиш саноат чиқитларидан ва иккиламчи ресурслардан (фосфогипс, каолин) фойдаланиш лойиҳаларига алоҳида эътибор қилинади.

Бир марта бериладиган мукофотларга тавсия этилган ишлар, техника даражаси ва сифатига объектив баҳо бериш учун фан-техника жамоатчилигини кенг жалб этиш мақсадида, албатта СССР ва Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаларида намойиш қилинади.

Конкрет илмий ечим учун бир марта бериладиган мукофотга тавсия этиш тўғрисидаги қарор уни яратиш ва жорий қилишда бевосита қатнашаётган ҳар бир коллектив, ташкилот, корхона эътиборига етказилади.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг бир марта бериладиган мукофотларига номзод ва иш тавсия этиш корхона ёки бирлашма маъмурияти, партия ва касаба союз ташкилотларининг умумий қарори билан амалга оширилади. Қарорда ҳар бир номзоднинг ижодий ҳиссасига объектив ва асосли баҳо берилган бўлиши шарт. Мукофотга тавсия этилган иш олимларнинг ва илмий-техника советларининг кенгайтирилган мажлисларида атрофлича муҳокама қилиниши керак.

Тавсия этилган ишлар 1987 йилнинг 30 январигача қабул қилинади. Мукофотга тақдим этиш шартлари билан боғлиқ масалалар юзасидан Беруний номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотлари комитетига қуйидаги адрес бўйича мурожаат қилинсин: **Тошкент шаҳри, Гоголь кўчаси, 70-уй, 7-хона. Телефон: 33-74-82.**

РЕКЛАМА ✿ ЭЪЛОНЛАР

ЮТУҚЛАР ТИРАЖИ ЎЙНАЛАДИ

23 ДЕКАБРДА ЖИЗЗАХ ШАҲРИДА

ЎЗБЕКИСТОН ССР 1986 ЙИЛДА ЧИҚАРИЛГАН ПУЛ-БУЮМ ЛОТЕРЕЯСИ 6-ЧИҚАРИЛИШИ БЎЙИЧА ЮТУҚЛАР ТИРАЖИ ЎЙНАЛАДИ.

Тиражда умумий қиймати 1 миллион 44 минг сўмлик 417 мингта пул ва буюм ютуғи ўйналади.

Ютуқлар орасида «Жигули», «Москвич» автомобиллари, кажавали мотоцикллар, бошқа қимматли буюмлар, шунингдек, 10, 50, 100, 200, 300 ва 500 сўмлик пул ютуқлари бор.

СССР Давлат меҳнат омонат кассаларининг Ўзбекистон бош бошқармаси.

ШАҲАРЛАРАРО ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИ ХИЗМАТИДАН ФОЙДАЛАНУВЧИ АБОНЕНТЛАР ДИҚҚАТИГА!

Харьков шаҳрига телефон қилиш тартиби

ЎЗГАРДИ

0570ХХХХХХ ўрнига 0572ХХХХХХ номерини териш зарур.

Республика шаҳарлараро телефон станцияси.

ПРОТЕЗ-ОРТОПЕДИК МОСЛАМАЛАРДАН ФОЙДАЛАНУВЧИ ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

1987 йилнинг 4 январидан бошлаб

ТОШКЕНТ БОШ КОРХОНАСИ
Янги протез-ортопедия марказида

БУЮРТМАЛАР

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, 3-Жуковский тупиги (5, 17-троллейбуслар; 4, 27, 13, 15-трамвайлар; 71, 72, 21, 28, 30, 18, 3, 48-автобусларнинг «К. Маркс кўчаси» бекати).
Телефонлар: 33-04-94, 33-75-53, 35-43-09, 35-40-34.

Фарғона область агросаноат комитетининг

МАРҒИЛОН РЕМОНТ ЗАВОДИ

автомобиль ва агрегатларни капитал ремонт қилиш ва тиклаш бўйича ремонт фондига топширилган буюртмаларни

ҚАЙТА КЎРИКДАН ЎТКАЗАДИ

Ҳамма буюртмачиларнинг 1987 йил 10 январга қадар барча қабул қилиш-топшириш актлари билан заводнинг таъминот бўлимига келиб учрашиши сўралади.
Кўрикдан ўтказилмаган буюртмалар бекор қилинади.
Адрес: 717767, Фарғона область, Охунбобоев район, Халқобод қишлоқ Совети.

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА— «Арлекино» цирки (12, 15, 18.00).

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА— 21/XII да **Фириблгарнинг найранглари** (12.00), **Тўмарис** (19.00), 23/XII да **Сўғд элининг қоплони**, 24/XII да **Қуёшга таъзим қил.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 21/XII да **Ғариблар**, 23/XII да **Сўнгги қабул**, 24/XII да **Келинлар қўзғолони.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА— 21/XII да **Мангулик**, 22/XII да **Ҳийлаи шаръий**, 24/XII да **Паранжи сирлари.**

Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетининг Озиқ-овқат саноати бош бошқармаси коллективи ёғ-мой саноати тармоғи собиқ ходими, 1941 йилдан КПСС аъзоси, техника фанлари кандидати, республикада хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби, республика аҳамиятига молик шахсий пенсионер

Убайда Ҳасановна ҲАЛИМОВАнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳуманинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

ШАХМАТ:

БАҲСЛАР ЯРИМЛАБ ҚОЛДИ

Шу кунларда хотираси муносиб эъзозланаётган шахматчимиз Георгий Аъзамов ҳамиша жанговар характери ва муросасиз ўйин услуби билан ажралиб турарди. Буни гавдалантирувчи бир-иккита воқеани эслаб ўтиш жоиз кўринади.

1983 йили Москвада ўтказилган мамлакат 50-юбилей чемпионати иштирокчиларидан бири Г. Аъзамов эди. Ушанда у жаҳон чемпиони А. Карпов билан фахрли натижа — дурангга эришган эди. Лекин шу чемпионатда ўйнаган партияларининг энг яхшиси деб икки карра СССР чемпиони Л. Псахис билан бўлган ўйинини кўрсатганди. Бу ўйиннинг охири кўпчилик учун тасодифдек туюлди. «Советский спорт» газетасидаги репортажда гроссмейстер М. Тайманов билан журналист В. Васильев оқларнинг мағлубиятини ҳатто «кутилмаган воқеа» деб, ўйин охирини узундан-узоқ шарҳладилар. Аслида, деб ёзган эди,— Г. Аъзамов,—кечиктирилган позиция бундай баҳо бериш учун асос бермасди: ҳақиқатан ҳам оқлар моддий устунликка эга эди, бироқ қораларнинг қарши имкониятлари айтарли даражада салмоқлидир.

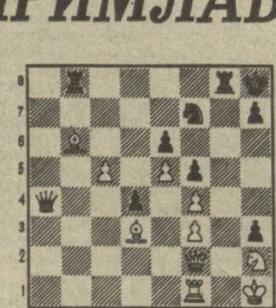

Ўйин шу ҳолатда кечиктирилиб, оқлар (Псахис) ўзининг 41-контрол (яширин) юришини ёзиб қўйган эди. Бу ерда 41. С:f5 ва 41. Фh4 энг кучли юришлар экани, икки ҳолда ҳам қоралар муваффақият қозониши мураккаб ва реал вариантларда кўрсатиб берилган эди. Георгий ва Вячеслав Аъзамовларнинг таҳлили «64—Шахматное обозрение» журналининг 1983 йил 12-сонида эълон қилинди. Ҳеч ким, жумладан М. Тайманов ҳам эътироз билдиролмади. Кўрсатилган вариантлар пинҳон қолган, ўйин эса шундай якунланган эди: 41 Фc2 Фa3 42. Сc4 Кd8 43. Фb3 Фa8 44. С:e6 К:e6 45. Ф:e6 Лg7 46. Ф:f5 Лbg8 47. Фb1 (47. Ф:h3 га 47... d3) 47 Фa6 48.Лf2 h5 49. f5 Фd3. 50. Фe3. энди 51... Лg1 га даъво йўқ.

Орадан икки-уч ойча вақт ўтгач, Москвада яна бир улкан анжуман —СССР халқлари VIII ёзги Спартакиадаси беллашувлари бошланиб кетди. Бу гал ҳам Г. Аъзамов ўзини кўрсатди. Ленинградликлар пешқадами М. Таймановга қарши ўйинда узоқ вақт пинҳона тайёрлаган зарбасини беришга улгургач, рақиби ноқулай аҳволга тушиб қолди. У тарқаб кетган кучларини йиғолмай, ўрнидан даст туриб кетди, қайтиб келмади. Билсак, бу таслим аломати экан.

Аъзамов «даҳанаки жанг»ни ёқтирмасди, мухолифларини беаёв курашда «ўсал» қилишни афзал биларди. Ижодда, айниқса кураш элементлари яққол мезонга эга шахматда ўзини оқлашнинг энг яхши йўли шу: тахта узра ҳар жиҳатдан баркамол намуналар яратишдир.

Г. Аъзамов хотирасига бағишланган Бутуниттифоқ турнири ярмига етди.

Ҳозирча меҳмонлар орасида гроссмейстерлар Н. Рашковский, Е. Пигусов, А. Панченко, мастерлар И. Новиков, Л. Олль, А. Хасин олдинда боришяпти. Республикамиз вакиллари мусобақа жадвалининг ўрталаридан жой олиб туришибди. Икки мастерликка номзод шахматчимиздан ҳеч бўлмаса биттаси мастерлик талабларини адо этар, деган умиддамиз. Айниқса, Акрам Тошхўжаев намойиш қилаётган маҳорат меҳмонларда яхши таассурот қолдирмоқда.

М. МУҲИДДИНОВ,
«Совет Ўзбекистони» шахмат шарҳловчиси,

Редактор
Л. ҚАЮМОВ.

Тингланг, томоша қилинг — 21 ДЕКАБРЬ, ЯКШАНБА

ТВ

МТ-I. 9.00 — Время. 9.50 — Ритмик гимнастика. 10.15 — «Спортлото». 10.25 — Ҳужжатли фильм. 10.35 — Будильник. 11.05 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 12.05 — «Тонгги почта». 12.35 — Саёҳатчилар клуби. 13.35— Музикали киоск. 14.05 — Қишлоқ янгиликлари. 15.05 — Здоровье. 15.50 — Мультфильм. 16.10 — Қаҳрамон шаҳар Одессада солдат қўшиқлари фестивали. 18.25 — Халқаро панорама. 19.10 — Агар соғлом бўлай десанг. 19.25 — Сибирь жилолари. 20.05 — Мультфильм. 20.15—«ГОЭЛРО»-га суиқасд». Бадиий фильм, 3-серия. 21.30 — Время. 22.05— Хоккей. Халқаро турнир. СССР — ЧССР.

МТ.II 9.00 —«Зарядкага сафланинг!» 9.20 — «Тоғдаги учрашув». Бадиий фильм. 10.40 — Машҳур асарлар. Машҳур ижрочилар. 11.20 — Ҳужжатли фильм. 11.35 — Украина телевидениеси программаси. 13.05 — «Авторалли — 86». 13.35 — «Севимли Ватаним менинг» фотоконкурсининг очилиши. 13.50 Дунё ва ёшлар. 14.25 — Жаҳон музика маданияти хазинасидан. 15.00 — Мўъжизасиз-мўъжизалар. 16.00 — Хоккей. Халқаро турнир. Канада — Финляндия. 18.15 — Мультфильм. 18.35 — «Революция туфайли туғилган» Бадиий фильм. 6-серия. 20.05 — ССР Иттифоқи давлат академик Большой театри балети артистларининг чиқиши. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45—Давлат Волга рус халқ хорининг концерти. 21.30 — Время. 22.05 — М. Мусоргский. Романслар ва қўшиқлар. Фильм-концерт.

УзТВ.I. 7.25 — Ритмик гимнастика. 7.50 — Ҳужжатли фильмлар. 8.30 — Ахборот. 8.50 — Телефильм. 9.00 — Время. 9.40 — Биргаликда куйлаймиз. 10.05 — Врач маслаҳати. 10.15 — Истеъдод. 10.35 — Светофор. 11.35 «Ёшлик». 12.05 — Шахмат мактаби. 12.35 — Хўжасизликка қарши кураш. 13.05 — Халқ оғзаки ижоди. 14.05 — Реклама. 18.05 — Бойчечак. 18.35 — Мультфильм. 18.50 — Классик кураш. СССР чемпионати. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Мультипанорама. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Дам олиш концерти. 21.30 — Время. 22.05 Арманистон телевидениесининг программаси.

ФРУНЗЕ. 16.10 — «Эртаклар уйчаси». 17.10 — Илмий-оммабоп фильм. 17.40 — «Ўртоқ қўшиқ». Республика бадиий ҳаваскорларининг концерти. 18.30 — Бизнинг актив дам олишимиз ҳақида. 19.30 — Эртага — Энергетиклар куни. 20.00 — «Учқун». Ёшлар программаси. 20.30 — Театр ҳаёти. 21.30 — Время. 22.05 — Маҳсулотнинг давлат қабули: сифат кафолати. 22.45 — «Тумандаги икки узун гудок». Бадиий фильм.

Р

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 —Янги музикали ёзувлар. 9.15 —«Табассум». 10.15 —«С добрым утром!». 11.30 —«Сиҳат-саломатлик» радиожурнали. 12.10 — Ишчинома. 13.00 — Чорвадор. 13.30 —Концерт. 14.00 —Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.00 — Композитор С. Бобоев қўшиқлари. 15.40 —Театр микрофон олдида. 17.25 —Концерт-очерк. 18.15 —Фан уфқлари. 18.30 — Дўстларимиз қўшиқлари. 19.25 —«Ёшлик». 21.00— Халқаро кундалик. 21.10—«Табассум». 22.30 —«Совет Ўзбекистони санъати» журнали саҳифаларида». 23.30 — Дам олиш концерти.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.